

Kooskõlastusringil esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise või mittearvestamise tabel

Eesti Standardimis- ja Akrediteerimis-keskus.....	1
MTÜ Turbaliit.....	2
Eesti Tööandjate Keskliit.....	11
MTÜ Eesti Taastuenergia Koda.....	15
Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon.....	17
Eesti Erametsaliit.....	20
Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit.....	26
MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing.....	30
Kobras OÜ.....	35
SA Keskkonna-õiguse Keskus, MTÜ Päästame Eesti Metsad.....	36
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda.....	44
Eesti Linnade ja Valdade Liit.....	51
Eesti Metsa Abiks MTÜ.....	52
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.....	55

Nr	Märkuse esitaja	Kooskõlastamise tulemus, märkused ja ettepanekud	Märkuste ja ettepanekute arvestamine või arvestamata jätmise põhjendus
1.	Eesti Standardimis- ja Akrediteerimis-keskus	1. Kommentaar puudutab eelnõu seletuskirja lisan oleva rakendusakti „Keskkonnaministri 29. aprilli 2004 määruse nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ muutmise“ kehtivat redaktsiooni. Kehtiva määruse § 37 kohaselt tuleb prügila proovivõtukava koostada vastavalt standardis EVS-EN 14899:2006 sätestatule. Kuna nõukogu direktiivist 1999/31/EÜ ei	ARVESTATUD Ettepanekuga arvestatakse määruse eelnõu koostamisel (määruse kavandis on sõnastust korrigeeritud).

		<p>õnnestunud leida, et seire korraldamiseks proovivõtukava koostamisel on kohustus järgida standardit EN 14899:2006, siis tekkis küsimus, kas see tuleb mõnest komisjoni rakendusaktist või on seotud direktiivi 1999/31/EÜ art 15c?</p> <p>Juhime tähelepanu, et toote nõuetele vastavuse seaduse § 42 lg 6 kohaselt on tehnilises normis lubatud standardile kohustuslikku viidet sätestada üksnes Eestile rahvusvahelisest õigusest või Euroopa Liidu õigusaktist tulenevate kohustuste täitmisel. Kui standardi järgimise kohustus proovivõtukava koostamisel ei tulene siiski EL õigusaktist, tuleks standardi järgimine sõnastada soovituslikuna andes võimaluse kasutada seirenõuete täitmiseks alternatiivseid sobivaid lahendusi, nt „...vastavalt standardis EVS-EN 14899 või muus samaväärses dokumendis sätestatule“.</p> <p>Lisaks teeb EVS ettepaneku kasutada dateerimata viidet (ilma aastaarvuta EVS-EN 14899), et tagada standardi järgimise ajakohasus koos hilisemate muudatustega ning et rakendaja saaks juhendada viidatud dokumendi uusimast väljaandest (kui dateeritud viide ei tulene EL õigusaktist).</p> <p>Samuti teeb EVS ettepaneku kaaluda ka standardi pealkirja välja jätmist, kuna need võivad standardi uustöötuse käigus muutuda ning sel juhul ei teki standardi kasutajal võimaliku pealkirjade erinevuse tõttu segadust.</p>	
2.	MTÜ Turbaliit	<p>1. Eelnõu eesmärgiks on vähendada bürokraatiat ja halduskoormust, samas tuuakse eelhinnangu koostamise kohustuse määr madalamale. See toob kaasa eelhinnangute ehk siis Keskkonnaameti poolt läbiviidatavate menetlusprotsesside mahu suurenemist, mis lõpuks võivad mahult KMH sisuga ühtlustuda. Juhime tähelepanu, et sel viisil tegelikkuses nii bürokraatia kui halduskoormus ei</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eelnõuga kavandatud muudatuste üldine eesmärk on muuta loamenetlused, sh KMH, kiiremaks ja efektiivsemaks, samuti vähendada ebavajalikke kohustuslikke KMH-sid. KMH tuleb algtada ainult juhul, kui see on olulise keskkonnamõju tõttu vajalik.</p>

	<p>vähene, vaid võib ka suurenda (eelnõu seletuskiri toob välja, et eelhinnangute arv suureneb).</p> <p>1.1. Palume selgitada, kuidas on hinnatud selle muudatuse tegelikku mõju menetluspraktikale, arvestades, et kuigi formaalne KMH kohustus kaob, laieneb samas eelhinnangu kohustus oluliselt väiksematele tegevusmahtudele. Eriti oluline, mida palume selgitada, kas ja kuidas tagatakse eelhinnangu ühtlane kvaliteet olukorras, kus see muutub peamiseks filtriks KMH algatamise otsustamisel arvestades, et eelhinnangu koostajatele ei määrata kvalifikatsiooni nõudeid.</p> <p>1.2. Juhime tähelepanu, et eelhinnangu kvaliteet ja põhjalikkus hakkab otseselt mõjutama KMH ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) otsuse algatamise või algatamata jätmise vaidlustatavust ning seeläbi õiguseid.</p> <p>1.3. Palume selgitada, kuidas tagatakse arendaja õiguskindlus eelhinnangu faasis, arvestades, et eelhinnang võib menetluse käigus oluliselt täieneda, sh eelnõu seletuskirja alusel Keskkonnaamet võib eelhinnangu täiendamiseks nõuda juurde lisauuringuid või muud täpsustavat infot ning KMH algatamise otsus sõltub otseselt selle sisust.</p> <p>1.4. Kuidas Keskkonnaamet ja Kliimaministeerium on planeerinud, et menetlusprotsessid ei veni antud muudatuste tulemusel, kui juba praegu on menetlusprotsessid pikemad ja teatud juhtudel lähevad üle tähtaja, sh kaob ära võimalus prognoosida menetlusprotsesside võimalikku kestvust? Juhime tähelepanu, et see on arendajale ebakindlust tekitav ajalise kui ka rahalise kulu arvestamiseks.</p>	<p>Leiame, et nii halduskoormus kui ka otsustaja töökoormus väheneb ja protsess muutub kiiremaks eelhinnangu andmisel ja KMH algatamise üle otsustamisel selle kaudu, kui otsustajal väheneb vajadus küsida korduvalt lisateavet ning puuduolevat infot ise juurde otsida.</p> <p>Seega menetluse kiirus sõltub suuresti ka eelhinnangu kavandi kvaliteedist – kui eelhinnangu kavand on koostatud kvaliteetselt ja otsustaja ei pea seda suuremas mahus täiendama. Kui esitatakse eelhinnangu kavand, vaatab otsustaja selle üle, vajadusel täiendab seda või küsib lisainfot. Kavandi esitamisega ei pea otsustaja eelhinnangut algusest lõpuni tervikuna ise koostama. Lõppotsuse KMH üle teeb endiselt otsustaja, arvestades eelhinnangu kavandit jm infot.</p> <p>Eelnõud on täpsustatud (§ 6¹ täiendus) ja lisatud, millisel juhul võib otsustaja küsida kavandi kohta lisainfot (juhul, kui eelhinnangu kavandis puudub olulise tähtsusega teave, mis on vajalik eelhinnangu andmiseks).</p> <p>Lõppkokkuvõttes on KMH eelhinnang lühem menetlusprotsess kui KMH, kui see algatatakse. Analüüs näitas, et teatud tegevuste puhul on otstarbekam selgitada KMH eelhinnanguga KMH vajadus kui algatada aja- ja töömahukas kohustuslik KMH, kui selleks ei ole praktilist vajadust.</p> <p>Otsustajatel on eelhinnangu andmise pädevus olemas juba praegu, kuna eelhinnangu andmine ja KMH lõppotsuse tegemine on otsustaja ülesanne. Lisaks konsulteeritakse eelhinnangu andmise käigus asjaomaste asutustega.</p>
--	---	--

			<p>Eelhinnangu kavandi koostajale ei soovi sätestada kvalifikatsiooninõudeid. Seletuskirjas on selgitatud, et keskkonnaeksperti kaasamine on tugevalt soovituslik, kui arendajal endal ei ole vastavat pädevust ja teadmisi eelhinnangu kavandi koostamiseks. Sellisel juhul tellib ta selle vastava pädevusega keskkonnakonsultandilt. Arendaja esitatud eelhinnangu kavand ei ole lõplik ehk otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida, küsida lisainfot ning kavandit vajadusel täiendada.</p> <p>Eelhinnangu sisunõuded on KeHJS alusel määrusega sätestatud, millele peab vastama ka eelhinnangu kavand.</p>
		<p>2. Keskkonnaamet pakub lähenemist, mille kohaselt võib KMH programmi koostamisest loobuda juhul, kui kavandatava tegevuse võimaliku olulise keskkonnamõju olemus ja ulatus on varasemate samalaadsete KMH/KSH menetluste kaudu juba teada ning vajalikud uuringud on välja kujunenud. Sellisel juhul võib KMH programmi asemel tugineda varasematele praktikale ning määrata vajalikud uuringud KMH algatamise otsuses.</p> <p>2.1. Samas juhime tähelepanu riskile, et KMH programmi etapi ärajätmisel võivad olulised probleemkohad, eksperthinnangud ning vastuolud selguda oluliselt hiljem alles KMH aruande koostamise või avalikustamise etapis ehk ajal, kui arendaja on teinud märkimisväärseid investeeringuid.</p> <p>2.2. Palume täpsustada, kas ja millistel alustel on võimalik KMH algatamise otsuses määratud uuringute ulatust menetluse käigus muuta, kui ilmneb, et osa uuringutest ei ole</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Programmi ärajätmine on võimalus, mida otsustab otsustaja.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on täpsustatud ja selgitatud, et kui otsustaja küsib seisukohta KMH algatamise otsuse eelnõu kohta, on arendajal võimalik esitada selle kohta arvamus, sh et kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamiseks tuleb siiski programm koostada.</p> <p>KMH aruande koostamise käigus täiendavate asjaolude ilmumise korral võib aruandes põhjendatud juhul kõrvale kalduda nõuetele vastavaks tunnistatud KMH programmist või KMH algatamise otsusega määratud KMH ulatusest. Seega võib ulatust laiendada või muuta erandlikel juhtudel (nt selguvad uued või ettenägematud asjaolud), mis</p>

		<p>asjakohased või vastupidi – vajalikud on täiendavad analüüsid.</p> <p>2.3. Täiendavalt palume selgitada, kas KMH programmi ärajätmine tegelikult vähendab menetluse bürokraatiat ja ajakulu tervikuna, kui eel hinnangute maht kasvab ning kvaliteet muutub ebahütlasemaks suurendades selgelt Keskkonnaameti töökoormust ning teadmismisvajadust.</p>	<p>peavad olema aruandes selgelt põhjendatud. KeHJS § 20 lg 1¹ järgi kehtib see nõue ka praegu.</p>
		<p>3. Eelnõus täpsustatakse KMH/KSH algmõistet „keskkonnamõju“, mis on seni defineeritud kui mõju, mis võib eeldatavalt ületada mõjula keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Eelnõu muudatuse kohaselt ei käsitle uus definitsioon keskkonnamõju mõistet samalaadselt, sh ei viidata uues mõistes keskkonnataluvusele ning pöördumatutele muutustele, vaid viidatakse keskkonnaseadustiku üldosaseaduses defineeritud keskkonnahäiringule – tegevuse elluviimisega kaasnev vahetu või kaudne mõju keskkonnale ning keskkonna kaudu toimiv mõju.</p> <p>3.1. Palume selgitada, kas keskkonnamõju hindamises on laiemalt toimunud kontseptuaalne muutus ning kas sellise põhimõttelise muudatuse osas on tehtud analüüsid, mis näitavad, et senine keskkonnamõju hindamise praktika ei täida eesmärki? Keskkonnahäiringu mõiste on kujundatud eelkõige tegevusloa tingimuste ja järelevalve kontekstis, mitte kavandatava tegevuse terviklikuks mõjuhindamiseks ning oluliste keskkonnamõjude selgitamiseks ja ohjeks. Juhime tähelepanu, et keskkonnamõju hindamise eesmärk on kavandatava tegevuse tegelike ja eeldatavate mõjude süstemaatiline tuvastamine ja olulisuse hindamine (sh mõju ulatus, kestus, kumulatiivsus ja pöördumus), samas kui keskkonnahäiringu hindamine taandub riskihindamisele, mis</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eelnõu punktis 1 toodud selgitust on seletuskirjas täiendatud, samuti on muudatuste illustreerimiseks lisatud skeemid.</p> <p>Eelnõuga ei muudeta KMH/KSH kontseptuaalset alust ega eesmärki, vaid täpsustatakse mõistekasutust. Nagu eelnõu seletuskirjas selgitatud, siis täpsustatakse §-s 2¹ sätestatud terminid „keskkonnamõju“ ning mõju inimese tervisele avalduva mõju puhul lisatakse täpsustus „sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju“. Täpsustuse eesmärk on rõhutada, et KeHJSi tähenduses hõlmab mõiste „keskkonnamõju“ olukordi, kus kavandatava tegevuse tagajärjel toimub muutus keskkonnas ning selle muutuse kaudu avaldub mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale. Sellisel juhul käsitletakse seda olulist mõju ka KMH/KSH raames. Ka praegu on KMH eesmärk selgitada oluline keskkonnamõju, aga täpsustusega muutub hindamise ulatus selgemaks (sh õiguslikult).</p> <p>Mõistet „keskkonnamõju“ ei asendata mõistega „keskkonnahäiring“. Vastupidi, keskkonnahäiringuid ei pea KMH/KSH käigus käsitlema, vaid hinnatakse olulist keskkonnamõju. Olulist keskkonnahäiringut</p>

		<p>keskendub võimalike kahjulike sündmuste tõenäosusele (kaasnev vahetu või kaudne mõju) ja nende realiseerumise tagajärgedele (keskkonna kaudu toimiv mõju).</p> <p>3.2. Palume täpsustada, kuidas praeguse eelnõu rakendamisel tagatakse, et KMH/KSH protsessis säilib sisuline keskkonnamõju analüüs, mille raames leitakse olulised keskkonna(kui laiem mõiste, mitte vaid loodus) aspektid ning meetmed nende ohjamiseks.</p>	<p>peab KMH/KSH hindama, st sellist keskkonnahäiringut KeÜS mõttes, millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju (KeÜS § 3 lg 2 mõttes oluline keskkonnahäiring).</p> <p>Endiselt säilib sisulise keskkonnamõju hindamise kohustus vastavalt KeHJS nõuetele (sh hinnatakse mõju ulatust, kestust, kumulatiivsust ja pöörduvust). Eesmärk on parendada KMH/KSH fookust. Keskkonnamõju hindamine võeti kasutusele 1960.–1970. aastatel vastusena olukorrale, kus majandus- ja taristuarendused põhjustasid ulatuslikku ning sageli pöördumatut kahju looduskeskkonnale, ilma et otsuste tegemisel oleks neid mõjusid süsteemselt hinnatud. Keskkonnamõju hindamise eesmärk on tuua keskkonnakaalutlused otsustusprotsessi varajasesse faasi, enne kui tegevused muutuvad pöördumatuks. Selle keskne roll on ennetav: tuvastada, kirjeldada ja hinnata kavandatava tegevuse olulisi mõjusid looduskeskkonnale ning pakkuda võimalusi nende vältimiseks või leevendamiseks. KMH/KSH keskendub eeskätt olulisele keskkonnamõjule, mitte sotsiaal-majanduslikele aspektidele, kuna eesmärk on tasakaalustada otsustusprotsesse, kus majanduslikud ja sotsiaalsed kaalutlused on niigi domineerivad. Sotsiaal-majanduslikke mõjusid käsitletakse KMH raamistikus vaid juhul, kui need avalduvad keskkonna kaudu (oluline mõju tervisele, kultuuripärandile või varale). Selline fookus aitab vältida KMH/KSH muutumist üldiseks poliitika- või tasuvusanalüüsiks ning säilitab selle kui</p>
--	--	--	--

			<p>keskkonnakaitse otsustustoe selge rolli ja meetodilise piiratluse. KMH/KSH ei ole iseseisev otsus ega otsustamise asendaja, vaid üks sisend kavandatava tegevuse üle otsustamisel. KMH/KSH eesmärk on anda otsustajale struktureeritud ja põhjendatud teave kavandatava tegevuse oluliste keskkonnamõtjude kohta, mida kaalutakse koos teiste asjakohaste õiguslike, sotsiaalsete, majanduslike ja ruumiliste kaalutlustega vastavas menetluses. Seetõttu ei tähenda see, et aspektid, mida KMH/KSH raames ei hinnata, jääksid otsustamisel arvestamata, vaid neid käsitletakse nende jaoks sobivates menetlustes ja otsustusraamistikus. Vahetuid olulisi mõjusid inimeste tervisele, varale ja kultuuripärandile, mis ei avaldu keskkonna kaudu ja mis ei kuulu KMH/KSH raames hindamisele, on võimalik käsitleda näiteks planeerimismenetluses planeeringu asjakohaste mõjtude hindamisel, tegevusloa menetluses iseseisvate uuringute või analüüsidenä. Nende tellimise üle otsustatakse vajaduspõhiselt. Selline jaotus tagab, et erinevat liiki mõjtusid hinnatakse neile sobiva menetluse, pädevuse ja meetodikaga, vältides dubleerimist ning hoides KMH/KSH fookuse selgelt olulisel keskkonnamõtjul. Vt ka järgmine vastus.</p>
		<p>4. Eelnõu kohaselt ei hinnata edaspidi KMH/KSH raames mõjtus inimese tervisele, heaolule ja varale. Palume täpsustada, kas tegemist on teadliku lähenemise muutusega ning kuidas see suhestub senise praktikaga. Juhime tähelepanu, et antud muudatus eelnõus ei ole kooskõlas Kliimaministeeriumi enda</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Seletuskirja punkti 1 on oluliselt täiendatud. Eelnõuga ei muudeta KMH/KSH kontseptuaalset alust ega eesmärki, vaid täpsustatakse mõistekasutust,</p>

	<p>tellitud õigusanalüüsiga, mis on mõeldud KMH teenuse disaini ettevalmistamiseks. Eelnõuga on muudetud mitmeid sätteid, mis on õigusekspertide hinnangul olnud asjakohased ja/või EL ja rahvusvahelise õiguse kohaselt vajalikud (nt lk 68 õigusanalüüs). Antud õigusanalüüsi kohaselt tuleb eelnõu mõjusid hinnata ja asjaolusid uurida.</p> <p>4.1. Soovitakse välja võtta viide „sotsiaalsetele vajadustele“, põhjendades seda mõiste ebaselguse ja hindamispraktika ebaühtlusega. Juhime tähelepanu, et mõiste väljajätmine on juriidiliselt ebakorrekne ja vastuolus direktiiviga. Näiteks õigusanalüüs toob välja, et kas ja mis ulatuses tuleb KSH (ja ka KMH) käigus hinnata ka sotsiaalseid mõjusid, ei ole lõplikult selge. Kui see ei ole selge, siis pole põhjendatud selle kohustuse kustutamine, kaasa arvatud olukorras, kus vastavat kohustust otseselt ei tule. Vajadusel tuleb mõiste sisuliselt täpsustada, mitte eemaldada, et tagada ühtne arusaam ning vältida hindamispraktika erinevusi.</p> <p>4.2. Eelnõu seletuskiri on eksitav, lihtsustatud ning suunab mõjude hindajaid ning vastavaid ametnikke vääralt praktikale, mis võimaldab sisuliselt ignoreerida olulisi keskkonnamõjusid. Seletuskirjast peab kustutama eksitavad väiteid. Näiteks: “Kui kavandatava tegevuse elluviimisega ei kaasne olulist mõju looduskeskkonnale, siis järelikult ei saa keskkonnamuutuse kaudu kaasneda ka olulist mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale.”</p> <p>4.3. Palume selgitada täpsemalt koos näidetega, mida tähendab keskkonnakaudu toimiv mõju ning millist mõju ei loeta keskkonna kaudu toimivaks.</p> <p>4.4. Kas saame õigesti aru, et KMH/KSH raames ei hinnata enam sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid, näiteks planeeritava tegevuse mõju tööhõivele, toimetulekule, vara väärtusele jmt? Selguse puudumine selle osas võib viia</p>	<p>et selgemalt piiritleda keskkonnamõju hindamise ese ning vältida KMH/KSH laienemist sotsiaalmajanduslikku või poliitikakujunduslikku hindamisse. KMH/KSH keskne eesmärk on jätkuvalt olulise keskkonnamõju tuvastamine, kirjeldamine ja hindamine ning meetmete kavandamine selle vältimiseks või leevendamiseks.</p> <p>Eelnõuga täpsustatakse mõistet “oluline keskkonnamõju“, kuna loobutakse sõnastuses viitest inimese heaolule.</p> <p>KeÜSi kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Keskkonnahäiringuid hinnatakse sellises ulatuses, kuivõrd need on olulised (et välistada oluline keskkonnahäiring/keskkonnamõju).</p> <p>Seega ei ole heaolu kontekstis tegemist olulise keskkonnamõjuga KeHJSi tähenduses, vaid häiringuga, mis võib mõjutada inimese heaolu, kuid see ei ületa keskkonnataluvust, ei põhjusta keskkonnas pöördumatuid muutusi ega sea ohtu inimese tervist, kultuuripärandit või vara (st ei ole KeHJSi käsitusallas olev oluline keskkonnamõju). Heaolu käsitlemine kuulub sotsiaalsete mõjude laiema hindamise valdkonda, mitte KeHJSi reguleerimisalasse. Samuti ei nõua heaolu käsitlemist KMH ega KSH direktiivid.</p>
--	--	--

		<p>olukorran, kus aspekte käsitletakse erinevates menetlustes (näiteks tegevusloa menetlus) erineva lähenemisviisiga ning taotleja mõistes kogu protsess pikeneb.</p> <p>4.5. Eelnõu muudatus tekitab küsimusi seoses planeerimisotsuste põhjendamisega, sh tegevuse panusega kohalikku majandusse, tööhõivesse ning inimeste heaolusse tervikuna, mille all on seni käsitletud ka tegevusega seotud varasid kui teisi hüvesid. Näiteks õigusanalüüs toob välja, et kas ja mis ulatuses tuleb KSH (ja ka KMH) käigus hinnata ka sotsiaalseid mõjusid, ei ole lõplikult selge. Kuigi see ei ole selge, siis ei ole põhjendatud selle kohustuse kustutamine ka olukorras, kus vastavat kohustust otseselt ei tule.</p> <p>4.6. Palume selgitada, millises menetluses ja millisel viisil eeldatakse edaspidi nende aspektide arvestamist, et vältida olukorda, kus sotsiaal-majanduslike aspektidega KMH/KSH hindamisel enam ei arvestata, kuid puudub ka selge alternatiivne raamistik nende käsitlemiseks.</p>	<p>Eelnõuga jäetakse välja ka „sotsiaalsete vajaduste“ hindamise kohustus KSH käigus. Mõiste väljajätmine ei ole vastuolus EL õigusega ega välista direktiividest tulenevate kohustuste täitmist. Euroopa Liidu KMH ja KSH direktiivid ei sätesta kohustust hinnata sotsiaalseid mõjusid iseseisva ja piiritletud mõistena, vaid nõuavad teatud mõjude käsitlemist ulatuses, milles need on seotud keskkonnaga või avalduvad keskkonna kaudu (nt mõju inimese tervisele, varale, kultuuripärandile).</p> <p>KMH/KSH käigus peab mõju inimese tervisele, varale ja kultuuripärandile hindama siis, kui oluline mõju tekib keskkonnamuutuste kaudu (nt mõju, mis jõuab inimeseni läbi õhu, vee, müra, vibratsiooni jms) ning võib olla oluline (ülenormatiivne).</p> <p>Laiapõhjaline tervisemõjude hindamine meditsiinilise hindamise tähenduses ei ole KMH fookuses, lisaks eeldaks see KMH ekspertide hulka ka tervishoiu valdkonna eksperdi kaasamist.</p> <p>KMH teenusedisaini raames tellitud õigusanalüüsis on märgitud: „Euroopa Kohus on selgitanud (Euroopa Kohtu otsus C -420/11, p-d 30, 35-36), et KMH direktiivi eesmärgiga on varaline kahju hõlmatud juhul, kui see kaasneb keskkonnamõjutustega (nt viidatud lahendis lennujaamaga kaasnev mürareostus, mis võib mõjutada nii inimeste tervist ning vähendada seetõttu ühtlasi mõjutatud kinnisvara väärtust). Seega peab EL õiguse vaatest KMH ja KSH aruande koostamise käigus kindlasti käsitlema mõjusid inimese tervisele, varale ja kultuuripärandile, mille põhjustab sekkumine keskkonda (nt maa -aluse</p>
--	--	---	---

			kaevandamisega kaasnev varingu vms oht ehitistele). /.../ Euroopa Kohtu lahendist võib järeldada, et KMH raames võib tuleneda kohustus hinnata sellist mõju, mis avaldub keskkonna kaudu inimese tervisele ja varale, kuid mitte tegevuse vahetut mõju nt inimese vaimsele tervisele, kinnisvarahindadele vms.“.
		<p>5. Ettepaneku kohaselt tuleb kohustusliku KMH korral teha Natura eelhindamine juba KMH algatamise otsuse tegemisel Keskkonnaameti poolt, varasemalt on Natura eelhindamise KMH kohustuse korral teinud ekspertrühm.</p> <p>5.1. Palume selgitada, kas ja kuidas on sellise lähenemise puhul tagatud Natura eelhindamise sisuline kvaliteet ja pädevus, arvestades, et kehtiva korra järgi teeb Natura eelhindamise KMH programmi etapis KMH juhtekspert või eksperdirühm, kellele on seatud konkreetsed kvalifikatsiooni- ja pädevusnõuded.</p> <p>5.2. Palume selgitada, kas ja kuidas planeeritakse hinnata eelhinnangut koostavate Keskkonnaameti töötajate vastavust keskkonnamõju hindaja pädevusnõuetele.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Otsustajatel, sh Keskkonnaametil on Natura eelhindamise pädevus ja vastavate teadmistega spetsialistid, sest ka praegu teeb otsustaja Natura eelhinnanguid (KMH eelhinnangu raames).</p>
		<p>Näeme, et mitmed eelnõus kavandatud muudatused nihutavad sisulist vastutust ja riske arendaja vaates varasemasse menetlusetappi, suurendades samal ajal eelhinnangute ja otsustaja kaalutusõiguse rolli. Selguse ja õiguskindluse tagamiseks peame oluliseks, et eelnõu rakendamisel oleks üheselt arusaadav, milliseid mõjusid, millises menetlusetapis ja millise pädevuse alusel hinnatakse.</p> <p>Samuti peame äärmiselt oluliseks selgust, kuidas ning millise menetluse raames käsitletakse tegevuste sotsiaal-majanduslikke mõjusid, mis on igasuguse kestliku arengu vaates vältimatud?</p>	<p>Selgitatud eelmistes punktides.</p>

		<p>Ootame esitatud küsimustele ja tähelepanekutele sisulisi selgitusi ning palume arvestada täiendavaid täpsustusi, et eelnõu eesmärgid – menetluse lihtsustamine, õigusselgus ja kvaliteetne keskkonnamõju hindamine – oleksid saavutatud ilma kvaliteedilanguse, ebaselge menetlusprotsessi ning tegeliku bürokraatia ja töömahu kasvuta.</p> <p>Eelnevalt väljatoodud põhjustel juhime tähelepanu, et eelnõu on vajalik viia EL ja Eesti õigusega vastavaks. Praegusel kujul muudatustega eelnõu ei ole õiguspärane ega kooskõlas EL direktiivi või rahvusvahelise lepingu sõnastustele.</p> <p>Kokkuvõtteks, KeHJS muutmise eelnõu kavandatud muudatused ei pruugi praktikas vähendada bürokraatiat ega halduskoormust, vaid nihutavad sisulise vastutuse varasemasse menetlusetappi ning suurendavad eelhinnangute mahtu, otsustaja kaalutusõigust ja arendaja õigusselgust puudutavaid riske. Turbaliit ei saa nõustuda keskkonnamõju mõiste põhimõttelise muutmisega ja kitsendamisega KMH/KSH-st, mis on vastuoluline senise praktika, EL õiguse ja tehtud õigusanalüüsidega. Ilma selgete pädevusnõuete, menetlusraamistiku ja alternatiivse lahendusega nende mõjude käsitlemiseks ähvardab eelnõu eesmärkide – lihtsustamise ja tõhususe – asemel tuua kaasa kvaliteedilanguse, menetluste pikenemise ja vaidluste kasvu.</p>	<p>Selgitatud eelmistes punktides.</p> <p>Oleme seisukohal, et muudatused on kooskõlas EL ja Eesti õigusega, sh KMH direktiiviga, samuti KMH teenusdisaini käigus läbi viidud analüüsidega.</p>
<p>3.</p>	<p>Eesti Tööandjate Keskliit</p>	<p>Eelnõu eesmärk – muuta keskkonnamõju hindamise menetlus tõhusamaks, kiiremaks ning vähendada dubleerivat ja vähese lisandväärtusega bürokraatiat – on põhimõtteliselt mõistetav ja toetatav. Samas tekitavad mitmed kavandatavad muudatused olulisi sisulisi, menetluslikke ja õigusselgusega seotud küsimusi, millele keskliidu liikmed on pidanud vajalikuks tähelepanu juhtida.</p> <p>Eelnõu eesmärgiks on bürokraatia ja halduskoormuse vähendamine, kuid samal ajal alandatakse keskkonnamõju</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eelnõuga kavandatud muudatuste üldine eesmärk on muuta loamenetlused, sh KMH, kiiremaks ja efektiivsemaks, samuti vähendada ebavajalikke kohustuslikke KMH-sid. KMH tuleb algtatada ainult juhul, kui see on olulise keskkonnamõju tõttu vajalik. Leiame, et nii halduskoormus kui ka otsustaja töökoormus väheneb ja protsess muutub kiiremaks</p>

		<p>eelhinnangu kohustuse määrasid. See toob paratamatult kaasa eelhinnangute arvu märkimisväärse kasvu ning Keskkonnaameti menetluskoormuse suurenemise. Tekib põhjendatud risk, et eelhinnangud hakkavad oma mahult ja sisult sisuliselt asendada KMH-d, ilma et sellele etapile oleks kehtestatud selged kvaliteedi- ja pädevusnõuded.</p> <p>1. Palume selgitada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuidas on hinnatud muudatuste tegelikku mõju menetluspraktikale; • kuidas tagatakse eelhinnangute ühtlane kvaliteet olukorras, kus nende koostajatele ei ole kehtestatud kvalifikatsiooninõudeid; • kuidas tagatakse arendajate õiguskindlus, arvestades, et eelhinnang võib menetluse käigus oluliselt täieneda ning KMH algatamise otsus sõltub otseselt selle sisust; • kuidas välditakse menetluste edasist pikenemist olukorras, kus juba praegu esineb menetlustähtaegade ületamist. 	<p>eelhinnangu andmisel ja KMH algatamise üle otsustamisel selle kaudu, kui otsustajal väheneb vajadus küsida korduvalt lisateavet ning puuduolevat infot ise juurde otsida.</p> <p>Seega menetluse kiirus sõltub suuresti ka eelhinnangu kavandi kvaliteedist – kui eelhinnangu kavand on koostatud kvaliteetselt ja otsustaja ei pea seda suuremas mahus täiendama. Kui esitatakse eelhinnangu kavand, vaatab otsustaja selle üle, vajadusel täiendab seda või küsib lisainfot. Kavandi esitamisega ei pea otsustaja eelhinnangut algusest lõpuni tervikuna ise koostama. Lõppotsuse KMH üle teeb endiselt otsustaja, arvestades eelhinnangu kavandit jm infot.</p> <p>Eelnõud on täpsustatud (§ 6¹) ja lisatud, millisel juhul võib otsustaja küsida kavandi kohta lisainfot.</p> <p>Lõppkokkuvõttes on KMH eelhinnang lühem menetlusprotsess kui KMH, kui see algatatakse. Analüüs näitas, et teatud tegevuste puhul on otstarbekam selgitada KMH eelhinnanguga KMH vajadus kui algatada aja- ja töömahukas kohustuslik KMH, kui selleks ei ole praktilist vajadust.</p> <p>Otsustajatel on eelhinnangu andmise pädevus olemas juba praegu, kuna eelhinnangu andmine ja KMH lõppotsuse tegemine on otsustaja ülesanne. Lisaks konsulteeritakse eelhinnangu andmise käigus asjaomaste asutustega.</p> <p>Eelhinnangu kavandi koostajale ei soovi sätestada kvalifikatsiooninõudeid. Seletuskirjas on selgitatud, et keskkonnaeksperdi kaasamine on tugevalt soovituslik, kui arendajal endal ei ole vastavat pädevust ja teadmisi eelhinnangu kavandi</p>
--	--	--	---

			<p>koostamiseks. Sellisel juhul tellib ta selle vastava pädevusega keskkonnakonsultandilt. Arendaja esitatud eelhindangu kavand ei ole lõplik ehk otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida. Otsustaja saab vajadusel paluda arendajal eelhindangu kavandit täpsustada või küsida lisainfot ning otsustaja peab ka ise kavandit vajadusel täiendama.</p> <p>Eelhindangu sisunõuded on KeHJS alusel määrusega sätestatud, millele peab vastama ka eelhindangu kavand.</p>
		<p>2. Eelnõus pakutud võimalus loobuda KMH programmi koostamisest juhul, kui samalaadsete tegevuste mõjud on varasemast teada, kätkeb endas riski, et olulised probleemkohad ja vastuolud ilmnevad alles KMH aruande koostamise või avalikustamise etapis, mil arendaja on juba teinud märkimisväärseid investeeringuid.</p> <p>Palume täpsustada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • millistel alustel ja kuidas saab menetluse käigus muuta KMH algatamise otsuses määratud uuringute ulatust; • kas ja kuidas vähendab programmi etapi ärajätmine tegelikult menetluse ajakulu ja bürokraatiat tervikuna. 	<p>SELGITATUD</p> <p>Programmi ärajätmine on võimalus, mida otsustab otsustaja.</p> <p>KMH aruande koostamise käigus täiendavate asjaolude ilmumise korral võib aruandes põhjendatud juhul kõrvale kalduda nõuetele vastavaks tunnistatud keskkonnamõju hindamise programmist või KMH algatamise otsusega määratud KMH ulatusest. Seega võib ulatust laiendada või muuta erandlikel juhtudel (nt selguvad uued või ettenägematud asjaolud), mis peab olema aruandes selgelt põhjendatud. KeHJS § 20 lg 1¹ järgi kehtib see nõue ka praegu.</p>
		<p>3. Eelnõuga muudetakse KMH/KSH keskset mõistet „keskkonnamõju“, asendades senise käsitluse keskkonnahäiringu mõistega. Tegemist on põhimõttelise kontseptuaalse muudatusega, mille osas ei ole esitatud</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Seletuskirja punkti 1 on oluliselt täiendatud. Mõistet keskkonnamõju täpsustatakse, kuid seda ei asendada mõistega „keskkonnahäiring“. Vastupidi,</p>

		<p>piisavat analüüsi selle kohta, miks senine praktika ei ole eesmärki täitnud.</p> <p>Juhime tähelepanu, et keskkonnahäiringu mõiste on kujundatud eelkõige tegevusloa tingimuste ja järelevalve kontekstis ning ei ole sobiv kavandatava tegevuse terviklikuks mõjuhindamiseks. Palume selgitada, kuidas tagatakse, et KMH/KSH protsessis säilib sisuline ja süsteemne keskkonnamõju analüüs (sh mõju ulatus, kestus, kumulatiivsus ja pöördumus).</p> <p>Eelnõu kohaselt soovitakse loobuda viidetest sotsiaalsetele vajadustele ning jätta KMH/KSH raamest välja mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Leiame, et selline lähenemine on problemaatiline, juriidiliselt ebakorrekne ning vastuolus EL õiguse ja varasemate õigusanalüüsidega.</p> <p>Palume selgitada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kas ja millises menetluses käsitletakse edaspidi sotsiaal-majanduslikke mõjusid (nt mõju tööhõivele, kohalikule majandusele, vara väärtusele); • kuidas välditakse olukorda, kus need aspektid jäävad tervikuna hindamata või killustuvad erinevate menetluste vahel. 	<p>keskkonnahäiringuid ei pea KMH/KSH käigus käsitlema, vaid hinnatakse olulist keskkonnamõju. Säilib sisulise keskkonnamõju hindamise kohustus vastavalt KeHJS nõuetele (sh hinnatakse mõju ulatust, kestust, kumulatiivsust ja pöördumust). Hindamise kvaliteet peaks paranema, sest ei ole vaja käsitleda teemasid, mille puhul keskkonnamõju ei ole oluline ja mis ei anna lisandväärtust, sh tegevusloa andmisel.</p> <p>Selgitame, et hinnata tuleb mõju inimese tervisele, heaolule ja varale, kui see võib olla oluline.</p> <p>Ka praegu ei ole KMH/KSH eesmärk hinnata sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid, kui need ei ole põhjustatud otseselt kavandatava tegevusega kaasnevast oluliselt keskkonnamõjust.</p> <p>KMH/KSH alusel ei tehta sotsiaal-majanduslikke otsuseid, vaid on aluseks tegevusloa andmisel keskkonnaotsuste tegemisel.</p> <p>Senise praktika näitab, et kui hinnatakse mõju tööhõivele või varale, siis see ei ole selline oluline keskkonnamõju, mis eeldaks keskkonnameetmete määramist või mis mõjutaks kavandatava tegevuse elluviimist. Majanduslike mõjude hindamiseks on teised instrumendid (arendaja hindab tegevuse majanduslikku mõju juba varasemas etapis tegevuse kavandamisetapis, kui koostab äriplaani, tasuvusanalüüsid jne).</p>
		<p>4. Seoses Vabariigi Valitsuse määruse nr 224 muudatustega juhime tähelepanu, et seletuskirja puudumisel jääb ebaselgeks, kas edaspidi laieneb keskkonnamõju eelhinnangu kohustus ka registreeringuga jäätmekäitluskohtadele (nt</p>	<p>Määruse kavandi punktis 8 kohaselt on eelhinnangu andmisest välja arvatud jäätmete käitlemine, mis vastab jäätmeseaduse alusel kehtestatud määruse</p>

		jäätmejaamad). Kui see on kavandatud, tooks see kaasa ebaproportsionaalse bürokraatia kasvu.	nõuetele (sh registreeringuga lubatavad tegevused, mil jäätmeluba pole nõutav).
4.	MTÜ Eesti Taastuenergia Koda	<p>1. Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse alusmõistet „keskkonnamõju“, rõhutamaks, et keskkonnamõju hindamise käigus inimese tervisele, kultuuripärandile ja varale hinnatav mõju peab olema keskkonna kaudu toimiv, mitte otsene. Meie hinnangul sellest sõnastusest ei selgu, kas ja millal tuleb hinnata mõju kultuuripärandile ning see võib seada ohtu kultuuripärandi säilimisele.</p> <p>Muu hulgas kuuluvad näiteks mitmed Eesti hüdroelektrijaamad ja/või paisjärvad Muinsuskaitseaduse kohaselt kaitstavate kultuurimälestiste hulka. Hüdroelektrijaamad panustavad Eesti kliima-, taastuenergia ja varustuskindluse eesmärkide täitmisse, kuna hüdroenergia tootmine on kulutõhus ning CO₂-neutraalne tehnoloogia ning selle poolt tekitatavate keskkonnamõjude leevendamiseks on olemas sobivad meetmed. Hüdroelektrijaamad tootsid 2025. aastal kokku 37 GWh elektrit, mis on küll väike osa Eestis tarbitavast elektrienergiast, kuid talvise tiputarbimise katmiseks on iga võimsus oluline.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Hüdroenergia on pigem negatiivse keskkonnamõjuga ning hüdroenergial ei ole energia varustuskindluses olulist rolli, lisaks ei ole hüdroenergia CO₂ neutraalne energia.</p> <p>KMH eesmärk ei ole põhjalikult uurida mõjusid inimese tervisele, varale ja kultuuripärandile. Mõju tuleb hinnata, kui see kaasneb keskkonna kaudu ning looduskeskkonnas avalduv muutus põhjustab otsust mõju. Kui avaldab kaudset mõju, siis tuleb valida muu menetlus. Otsustaja teeb kaalutusotsuse HMS-i alusel ning vajadusel on võimalik tellida uuringuid juurde.</p> <p>Kui keskkonna kaudu võib avalduda oluline mõju kultuuripärandile, siis seda peab KMH/KSH endiselt hindama (nt veetaseme langusest tingitud mõju).</p>
		<p>Paljude hüdroelektrijaamade veeloataotluse menetlus on pooleli ning taotluse käigus viiakse tavapärast läbi keskkonnamõju hindamine, millega võidakse ühtlasi hinnata ühe alternatiivina elektrijaama ja/või paisu lammutamist. Sellisel juhul on kavandataval tegevusel otsene mõju kultuuripärandile. Kui kõnealune muudatus eelnõus tähendab, et enam ei hinnata kavandatava tegevuse otsust mõju kultuuripärandile, vaid ainult keskkonna kaudu toimivat mõju, siis võib see soodustada hüdroelektrijaamade ja/või paisude lammutamist ning seega kultuuripärandi hävitamist. Igal juhul tekitab poole menetluse pealt reeglite muutmise niigi keerulises valdkonnas segadust veelgi juurde. Seega</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Pooleliolevad menetlused viiakse lõpuni kehtiva korra ja KMH/KSH programmi kohaselt.</p>

		<p>teeme ettepaneku ära jätta eelnõu punktiga 1 kavandata muudatus, mis võib ühtaegu nii soodustada kultuuripärandi hävitamist kui ka takistada taastuenergia tootmist.</p>	
		<p>2. Eelnõu punktidega 10 ja Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 muudatuskavandiga muudetakse rangemaks tuuleparkide keskkonnamõju hindamise algatamise ja eelhinnangu andmise kohustust, mis on vastuolus eelnõu eesmärgiga menetlust tõhustada ja kiirendada. Kui kehtiva sätte kohaselt on loamenetluse keskkonnamõju hindamine kohustuslik ainult meretuuleparkide puhul ning maismaatuulepargid kuuluvad eelhinnangu andmise kohustusega tegevuste hulka, siis eelnõu kohaselt muudetakse loamenetluse keskkonnamõju hindamine justkui kohustuslikuks, kui tuulikuid on vähemalt 10 või nende koguvõimsus vähemalt 45 MW. Samuti on kavas sätestada, et eelhinnang tuleb nüüd anda viie või enama tuulikuga tuulepargi rajamisel sõltumata nende võimsusest või vähemalt ühe tuuliku püstitamisel, kui selle kõrgus on vähemalt 30 meetrit. Seletuskirjast jääbki mulje, justkui edaspidi tuleks maismaatuuleparkide ehitusloa menetlustes keskkonnamõju hindamine läbi viia, välja arvatud juhul, kui tegemist on nn eelisarendusaladega.</p> <p>Soovime juhtida tähelepanu, et maismaatuuleparkide planeeringute raames viiakse praktikas tavapäraselt nagunii läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine keskkonnamõju hindamise täpsusega ning seda isegi tuulikualade puhul, kus on vähem kui 10 tuulikupositsiooni. KeHJS § 11 lg 6 ja 6.2 (mis jäävad kehtima) võimaldavad loamenetluses tugineda planeeringumenetluses tehtud mõju hindamisele, kui see on asjakohane ja asjaolud ei ole oluliselt muutunud. Kui hüpoteetiliselt selguks, et planeeringu mõju hindamine oligi ebatäpne või on asjaolud oluliselt muutunud, võimaldab ka</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Arvestades avalikult konsultatsioonilt tulnud tagasisidet, jäetakse tuuleparkidega seotud kavandatud muudatus eelnõust välja.</p>

		<p>tänane regulatsioon ehitusloa menetluses vajadusel keskkonnamõju hindamise alगतada. Seega teeme ettepaneku ära jätta eelnõu punktiga 10 kavandatav muudatus, kuna see ei ole vajalik ega lahenda ühtki praktikas ilmnenud probleemi, vaid tekitab üksnes segadust ja võib uute, eelkõige väiksemate maismaatuuleparkide rajamist hoopis veelgi takistada ning seega raskendada asja valitsuses heaks kiidetud energiamajanduse arengukava eesmärkide täitmist.</p>	
<p>5.</p>	<p>Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon</p>	<p>1. Eelnõu p 10 kohaselt tehakse KeHJS-is muudatus, mille järgi „paragrahvi 6 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „5) vähemalt kümne tuulikuga või vähemalt 45-megavatisega koguvõimsusega tuuleelektrijaama rajamine““. Niisugusel muudatusel puudub tegelik praktiline vajadus ja see tuleks eelnõust välja jätta. Samas, isegi kui niisugune muudatus teha, tuleb eelnõu seletuskirja oluliselt korrigeerida, vältimaks asjatu segaduse tekitamist. Selgitame alljärgnevalt.</p> <p>a) Ettepanek eelnõu p 10 kohane muudatus kui praktikas ebavajalik välja jätta</p> <p>Praeguse, KeHJS § 6 lg 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 2 p 2 sätestab, et keskkonnamõju hindamise („KMH“) vajalikkuse eelhindang tuleb anda rohkem kui viie tuulikuga tuuleelektrijaama, mille koguvõimsus on üle 7,5 megavati, rajamisel maismaale. Oluline on siinkohal rõhutada, et ka direktiivi 2011/92/EL (nn KMH direktiiv) art 4 lg 2 ja II lisa alapunkti 3 i kohaselt on tuuleelektrijaamadel Euroopa Liidu õiguse järgi eelhindangu, mitte KMH kohustus. Vastavale aspektile juhtis tähelepanu ka Kliimaministeeriumi enda tellitud „Õigusanalüüs KMH</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Arvestades avalikult konsultatsioonilt tulnud tagasisidet, jäetakse kavandatud muudatus eelnõust välja.</p>

	<p>teenuse disaini ettevalmistamiseks“, lk 6. Analüüs seadis kahtluse alla, kas KMH direktiivist rangema reeglistiku kehtestamine on põhjendatud. Eelnõu p-ga 10 soovitakse KMH direktiivist veelgi enam irduda.</p> <p>Niisugusel muudatusel puudub aga ka praktiline vajadus. Nimelt, täna kavandatakse maismaatuuleparke kas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu („KOV EP“) või üldplaneeringute („ÜP“) ja detailplaneeringute („DP“) menetluste kaudu. Teisisõnu – ehitusloa menetlusse (kus saaks tõusetuda küsimus KMH algatamise vajadusest) jõudmise eelduseks on kas KOV EP või ÜP kohase DP läbimine. Neis planeeringumenetlustes viiakse läbi ka keskkonnamõju strateegiline hindamine („KSH“). KeHJS § 11 lg 6 (mida eelnõuga ei muudeta) sätestab, et kui kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt oluline keskkonnamõju ja eelhinnangust selgub, et seda mõju on KMH või KSH käigus asjakohaselt juba hinnatud, asjaolud ei ole olulisel määral muutunud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet, jätab otsustaja selle KMH algatamata. KeHJS § 11 lg 6² (mida samuti eelnõuga ei muudeta) sätestab, et otsustaja jätab KeHJS § 11 lõikes 6 sätestatud eelhinnangu andmata, kui kavandatava tegevuse KMH aruande heakskiitmisest või nõuetele vastavaks tunnistamisest või sellise strateegilise planeerimisdokumendi, millele on tehtud KSH, kehtestamisest ei ole möödunud rohkem kui neli aastat ning asjaolud ei ole olulisel määral muutunud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet. Viimati nimetatud sätte kohta on eelnõu 308 SE I lugemise seletuskirjas öeldud: „Sätet kohaldatakse kõigile eelhinnangutele, st nii KeHJS § 6 lõikes 1 ja lõikes 2¹ sätestatud tegevuste kui ka KeHJS § 6 lõikes 2 ning § 6 lõike 4 alusel kehtestatud määruses sätestatud valdkondade korral.“</p>	
--	---	--

		<p>See tähendab, et kui kavandatav tegevus kuulub nt KeHJS § 6 lõigete 2 või 2¹ alla, varem on samale tegevusele juba tehtud KMH või KSH, nende lõppemisest ei ole möödunud rohkem kui neli aastat ja need mõjuhinnangud on jätkuvalt asjakohased, võib eelhindangu andmata jätta.“ Täna viiaksegi tuuleparkide planeerimismenetlustes läbi KSH niisuguse arvestuse ja täpsusastmega, et ehitusloa menetluses KMH-d algatama ei peaks. Juhul, kui aga ehitusloa menetluses peaks selguma, et KSH on olnud liialt üldine ja ebatäpne või on asjaolud vahepeal olulisel määral muutunud, võimaldab kehtiv regulatsioon, k.a vajadusel eelhindangu alusel KMH algatamist maismaatuulepargi ehitusloa menetluses. Kokkuvõttes jääb arusaamatuks, millist probleemi eelnõu p-ga 10 üritatakse lahendada – kehtiv protsess katab seletuskirjas toodud maismaatuuleparkide mõju hindamise väidetavad murekohad ära. Oluline on märkida, et eelnõu seletuskirjas viidatud Maves OÜ analüüsis „Taastuvenergeetikaga seotud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju eelhindamise künniste analüüs“ ei ole vastavat teemat käsitlevates ptk-des 4.1 ja 5.1 sõnagagi mainitud, et tuuleparkide loamenetlustele eelneb Eesti õiguse kohaselt planeeringumenetlus (ning KSH) ega künniste muutmise praktilist vajadust vastavas kontekstis analüüsitud.</p>	
		<p>b) Eelnõu p 10 muudatuse sisse jätmisel tuleb eelnõu seletuskirja oluliselt korrigeerida Isegi kui KeHJS § 6 lg 1 p 5 muudatus kavandatud kujul teha, tuleb oluliselt korrigeerida eelnõu seletuskirja. Eelnõu seletuskirjast võib hetkel jääda mulje, justkui edaspidi oleks vaja KMH algatada kõigis neis maismaatuuleparkide ehitusloa menetlustes, mis ei jää eelnõuga 697 SE kavandatud seadusmuudatustega määratletavatele eelisarendusaladele.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Arvestades avalikult konsultatsioonilt tulnud tagasisidet, jäetakse tuuleparkidega seotud kavandatud muudatus eelnõust välja.</p>

		<p>Niisugune järeldus ei vasta aga tõele, arvestades, et KeHJS § 11 lg 6 ja 6¹ kohalduvad meie arusaamisel edaspidigi, k.a väljaspool eelisarendusalasid. Palume eelnõu seletuskirjas vastav selge viide teha igasuguste segaduste vältimiseks. Silmas tuleks pidada, et eelnõu seletuskiri (k.a kavandatavate seadusmuudatuste järgne regulatsioon) peab olema üheselt arusaadav ka kohalike omavalitsuste ehitusloa menetlejatele, keskkonnaorganisatsioonidele jms.</p>	
6.	<p>Eesti Erametsaliit</p>	<p>1. Sõnastada §-s 2¹ keskkonnamõju hindamise ulatus sarnaseks EL direktiiviga. Ettepanek sõnastuseks: 1) paragrahvi 2¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Keskkonnamõju käesoleva seaduse tähenduses on kavandatava tegevusega või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju keskkonnale, sealhulgas <u>elurikkusele, maale, mullale, veele, õhule, kliimale ja maastikule, ning keskkonna kaudu toimiv mõju elanikkonnale ja inimese tervisele, kultuuripärandile või varale, samuti kõigi nimetatud elementide vastastikune mõju</u>“. Selgitus: Nõustume, et keskkonnamõju hindamise ulatus on omamoodi tüliõunaks ning see tuleb kindlasti lahendada. Samas juhime tähelepanu, et planeeritud muudatuse sõnastus ei ole üks-ühele lihtsasti mõistetav. Teeme ettepaneku seda kohendada, tuues välja direktiivi artiklis 3 esitatud loetelu: elanikkonnale ja inimeste tervisele, elurikkusele, maale, mullale, veele, õhule ja kliimale, materiaalsele varale, kultuuripärandile ja maastikule, ning eelpool nimetatud elementide vastastikune mõju. Lisaks palume selgitada (tegemist on selgitustaotlusega), kuidas täpsemalt toimub keskkonnamõju hindamise ja</p>	<p>MITTEARVESTATUD ja SELGITATUD</p> <p>Nimetatud lisatud keskkonnakomponendid (sh elanikkond) on juba kehtivas seaduses hõlmatud keskkonnamõju määratlusse selle kaudu, et nendele tuleb asjakohasel juhul olulist keskkonnamõju hinnata (vt KeHJS § 3¹ lg 2). Lisaks on KeHJS § 20 lg 2 alusel kehtestatud keskkonnaministri määruses need elemendid nimetatud ning KMH aruandes esitatakse hinnang kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste eeldatavalt olulise keskkonnamõju kohta asjakohaste keskkonnaelementide ning -aspektide lõikes (sh loodusvarade, eelkõige maa, pinnase, mulla, maavara, vee ja loodusliku mitmekesisuse kasutamisest; heidetest õhku, vette või pinnasesse). Samuti tuleb neid keskkonnaelemente käsitleda KSH aruandes (§ 40 lg 4). Seetõttu ei pea vajalikuks sätestatud keskkonnamõju mõistet laiemaks muuta (tegemist on üldise määratlusega).</p>

		<p>keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse reguleerimisalasse jäävate strateegiate, projektide jms kavandamisel alternatiivsete lahenduste väljatöötamine ning sobivaima alternatiivi valik selliselt, et arvestatud oleks ka teisi mõjusid peale keskkonnamõju. Leiame, et see on väga suure mõjuga projektide korral ülimalt vajalik, eriti kumulatiivse mõju korral.</p>	<p>Strateegiliste planeerimisdokumentide (nt arengukavade) KSH-de puhul on praktikas lisaks keskkonnamõjudele hinnatud ka eraldi teisi asjakohaseid mõjusid (nt metsanduse arengukava, ENMAK). Sellisel juhul on muude oluliste mõjude hindamine olnud juba algusest peale täiendavalt KSH ulatusse hõlmatud, kuid seda ei nõua ei KSH direktiiv ega KeHJS. Seega sõltub muude kui keskkonnamõjude hindamise ulatus KSH algataja otsusest.</p> <p>Selgitame, et KMH/KSH eesmärk on hinnata olulist keskkonnamõju ning muude mõjude (sh sotsiaal-majanduslikud mõjud) käsitlemine ei ole KMH/KSH fookuses. Eelnõuga kavandatud muudatusega täpsustatakse „keskkonnamõju“ mõistet. Täpsustuse eesmärk on rõhutada, et KeHJSi tähenduses hõlmab mõiste „keskkonnamõju“ olukordi, kus kavandatava tegevuse tagajärjel toimub muutus keskkonnas ning selle muutuse kaudu avaldub mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale. Sellisel juhul käsitletakse seda olulist mõju KMH/KSH raames.</p>
		<p>2. Viia seadus kooskõlla vastava EL direktiiviga ning hinnata keskkonnamõju ka projektide ja projektide osade korral, mille eesmärk on looduskaitse, kuid mis mõjutavad oluliselt keskkonda/kutsuvad esile olulisi muutusi keskkonnas, sh Natura aladel.</p> <p>Ettepanek võimalikuks sõnastuseks: Muuta § 3 lg 1 punkti 2 sõnastust järgmiselt: „ 2) kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos</p>	<p>OSALISELT ARVESTATUD ja SELGITATUD</p> <p>Nõustume sõna “ebasoodne” väljajätmisega, et sõnastus vastaks täpselt direktiivi 92/43/EMÜ artikkel 6 lõike 3 sõnastusele (kavandatud LKS-i eelnõuga). Muudatus on kavandatud looduskaitse seaduse (Natura hindamise) eelnõuga.</p> <p>Samas ei saa välja jätta tekstiosa “ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks</p>

	<p>muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile.“</p> <p>Täpsemalt: jätta välja tekstiosad „ebasoodne“ ning „ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik“.</p> <p>EL direktiiv nimetab projektideks igasuguseid sekkumisi looduskeskkonda ja maastikku. Sellised on näiteks ka kaitsekorralduskavad, liigikaitse tegevuskavad, elupaigatüüpide hooldus-, taastamis- ja majandamiskavad, igasugused muud, sh strateegilised looduskaitse tegevuskavad, arengukavad, seirekavad, invasiivsete liikide tõrjeprogrammid jms. Eriti konkreetse ja olulise mõjuga on elupaikade taastamise projektid: soode, puisniitude, veekogude, metsakoosluste jne taastamised. Need võivad sageli olla tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga riiklikud projektid, mille kohta direktiivi tuleb kohaldada. Seega ei piisa üldisest klauslist, millega ei nõuta keskkonnamõju hindamist pelgalt viidates üldistavale ala seotusele kaitsekorraldusega, vaid iga konkreetse projekti korral tuleb teha sisuline ja dokumenteeritud otsus, et kriteerium on täidetud.</p> <p>Näitena. Kaitsekorralduskava või elupaiga ja liigi kaitse tegevuskava on looduskaitseliste tööde rakenduslik tegevusplaan. Neid kavasid koostab ja kinnitab Keskkonnaamet.</p> <p>Seisuga 01.06.2022 oli kehtivaid kaitsekorralduskavasid 351, mis on koostatud 608 kaitstavale alale. Liigi kaitse tegevuskavad on olemas 78 liigil ning elupaiga tegevuskavad on koostatud pärandniitudele. Uuendamisel on soode tegevuskava ja koostamisel on tegevuskavad ka metsaelupaigatüüpidele. Juhime tähelepanu, et kõiki neid saab nimetada suure keskkonnamõjuga projektideks, mida</p>	<p>otseselt vajalik“, sest see oleks vastuolus direktiivi 92/43/EMÜ artikkel 6 lõike 3 sõnastusega:</p> <p>“Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab.”</p> <p>Seega Natura hindamise vajadust tuleb kaaluda kõigil juhtudel, v.a juhul, kui kava või projekt on otseselt seotud või vajalik Natura ala kaitsekorraldamiseks.</p> <p>Kui kaitsekorralduslik tegevus võib avaldada olulist mõju keskkonnale, siis tuleb selle mõju hinnata KeHJSis ettenähtud korras. Seda ei tehta Natura hindamise raames. Näiteks, kui tegevus võib oluliselt mõjutada muid keskkonnamelemente (nt elustik, õhk, vesi vm), siis loataotluse menetluses hinnatakse, kas on vaja anda KMH eelhinnang ja algatada KMH või mitte. Üldiselt kaitsekorralduslikele tegevustele pole vaja mõju hindamist algatada.</p> <p>Kaitsekorralduskavade, elupaiga ja liigi tegevuskavade koostamisel korraldatakse kavade eelnõude avalikustamine ja kõik huvigrupid saavad kavadesse oma sisendi anda.</p> <p>Lisaks on oluline välja tuua, et kaitse-eeskiri annab raami kaitstavale loodusobjektile tegutsemiseks (keelatud, lubatud ja vajalikud tegevused). Vabariigi Valitsuse ja ministri määruste (kaitstavate loodusobjektide kaitsekorrad) koostamisel</p>
--	--	--

	<p>koostab Keskkonnaamet ja kinnitab Keskkonnaamet (reguleeritud keskkonnaministri 02.11.2022 määrusega nr 505, § 2 lg 1 ja § 5 lg 1). See loob institutsionaalse suletud ringi, kus Keskkonnaamet on tellija, koostaja ja lõplik kinnitaja, samuti järelvalvaja – puudub sõltumatu kontroll, kes hindaks, kas kavandatav tegevus (nt veetaseme tõstmine) on keskkonnamõju vaates parim lahendus ning veelgi enam, kuidas mõjutab see muid valdkondi – alates kohalikust taristust ja naabrite kinnistutest kuni suuremate kliimaeesmärkideni. Menetlus ei ole võrreldav käesoleva seaduse menetlusega, kus erinevalt lihtsalt info avaldamisest veebilehel, tuleb korraldada avalikud arutelud, kirjalikud teavitamised, vastuväidetele vastamised. Veelgi enam, kui näiteks määruse § 3 lg 3 p 1 alusel määrab Keskkonnaamet „hädavajalikuks tegevuseks“ veerežiimi muutmise või 100 ha metsa raadamise, siis puudub igasugune mehhanism, mis hindaks selle ebasoodsat mõju muus vaates: antud juhtudel kohalikule taristule või süsiniku sidumisele. Miinimumina vajavad need projektid sarnast sõltumatut keskkonnamõju hindamist, kus vastavalt EL direktiivile tuleb vähemalt hinnata mõju ka kliimale ning (keskkonnamuutuste kaudu) avalduvat mõju elanikkonnale, inimese tervisele, materiaalsele varale. Tegelikult tuleb muidugi lahendada laiem mõjuhindamise küsimus.</p> <p>Märgade metsaelupaikade ja soode taastamise näol on juba olemas negatiivsed näited, kus tegevuste mõjudele on sõltumatu hinnang koostamata ja kohalike inimeste arvamust ei ole arvestatud. Samas avaldub oluline mõju ka Natura alale – seejuures negatiivne mõju näiteks vanadele loodusmetsadele (elupaigatüübi muutumine). Leiame, et inimtegevuse tagajärjel olulist ja püsivat keskkonnamuutust esile kutsuvate projektide korral tuleb läbi viia samamoodi</p>	<p>arvestatakse hea õigusloome ja normitehnika (Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri–Riigi Teataja) põhimõtteid, sh § 46 kohaselt hinnatakse määruse jõustumise ja rakendamisega kaasnevat mõjusid. Kaitse-eeskirjad avalikustatakse ning menetlusse kaasatakse puudutatud osapooled (huvirühmad, maaomanikud, kohalik omavalitsus jt). Ka kaitsekorralduskavade ning liigi- ja elupaikade tegevuskavad annavad raamistiku ning nende koostamise raames kaardistatakse vajalikud tegevused ja enamasti üldisel tasemel (st nt taastamistööde puhul ei ole täpselt paigas asukoht, ala suurus jne, vaid viide, et seisundi parandamiseks on vajalik sekkumine). Tegevuste ulatus ja mõju selgub konkreetsemalt projekti koostamise käigus. Kui kaitsekorralduskava alusel viiakse konkreetset tegevust ellu, hinnatakse vajadusel keskkonnamõju projekti loa taotluse menetluse käigus.</p> <p>Seadus sätestab mõju hindamise kohustuse tuginedes eelkõige sellele, kas tegevusel on võimalik negatiivne mõju keskkonnale või mitte. Looduskaitsetöödele on tehtud erisus, sest seda tehaksegi eesmärgiga mõjutada keskkonnaseisundit positiivselt ning erisuse tegemine vähendab halduskoormust.</p> <p>Teie ettepanek on tehtud sotsiaal-majanduslikust olukorrast lähtuvalt ning luua võimalus otsuse vaidlustamiseks, kui sellel võib eelduslikult olla negatiivne mõju majandusele, maaomanikele, kogukonnale jne. Sellele teemale on tähelepanu pööranud ka õiguskantsleri büroo ning Justiits- ja Digiministerium on lubanud samuti kaasa mõelda,</p>
--	--	---

	<p>põhjalik ja sõltumatu keskkonnamõju hindamine ning leida parim alternatiiv.</p> <p>Meie ettepanek aitab panustada ka Teie pakutud lahendusse vastuses õiguskantslerile – kuidas õiguslikult täpsustada looduskaitsete taastamistööde kavandamise menetlust.</p> <p>Lõppkokkuvõttes: kuna viidatud määrus ei nõua riskianalüüsi ega sea ligilähedaseltki sarnaseid kohustusi suuremahuliste taastamistööde planeerimisel, sh väljaspoole kaitseala piire, ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus teeb automaatse erandi, on loodud õiguslik vaakum, kus riiklike looduskaitseprojektide korral jäävad olulised mõjud hindamata, puudub sõltumatu hinnang ja vastutaja.</p>	<p>kas ja mida seadusandluses muuta. Ametkondlikud arutelud on käimas.</p>
	<p>3. Jätta metsamaa raadamisele mõjuhindamise kohustus alles. Veelgi enam, keskkonnamõju hindamise nõue tuleb sisse viia raadamisele, mis toimub suuremal pindalal kui 5 hektarit.</p> <p>Ettepanek sõnastuseks: Paragrahv 6 lõike 1 punktis 31¹ asendatakse sõna „100“ sõnaga „5“.</p> <p>Selgitus: Muudatuse § 1 punktiga 14 soovitatakse tunnistada §-i 6 lõike 1 punkt 31¹ kehtetuks ehk kaotada ära nõue koostada keskkonnamõju hindamine üle 100 ha metsamaa raadamisel. Vastupidi, keskkonnamõju hindamise nõue tuleb kehtestada alale, kus raadatakse enam kui 5 hektarit. Raadamine on püsiva ja pöördumatu mõjuga tegevus nii elurikkusele kui süsinikusidumisele, sest metsamaa maakasutuse muutus on püsiv ning metsaökosüsteem kaob. 5 hektarist suurema lageraie tegemine on samas keelatud – kuigi see on ajutise ja pöörduva iseloomuga tegevus – metsauuenduse tulemusel taastub aja jooksul metsaökosüsteem, säilivad mullastruktuur, seemnepank ja suur osa ökoloogilistest funktsioonidest. Seega on põhjendamatu jätta oluliselt püsivama ja ulatuslikuma mõjuga</p>	<p>MITTEARVESTATUD ja SELGITATUD</p> <p>Oleme seisukohal, et raadamine ei ole iseenesest alati olulise keskkonnamõjuga tegevus. Olulisuse hindamisel tuleb arvestada tegevuse ulatust, asukoha keskkonnatundlikkust, loodusväärtuseid ning võimalikke leevendusmeetmeid. Kui mõju on kohalik, piiratud ja leevendatav ning ei esine olulist mõju kaitstavatele väärtustele, võib piisata eelhinnangust ning täismahus KMH ei ole vajalik. Lisaks on raadamisega kaasneva mõju leevendamiseks rakendatavad võimalikud meetmed olemas (nt raadamise ajastatus, vältides lindude pesitsusaega, elupaikade kompenseerimine, puhveralade säilitamine, raadamise etapiviisilisus jms).</p> <p>Kui kehtestada KMH kohustuslikkuse künniseks raadamise puhul 5 ha, siis suurendab see oluliselt halduskoormust, sest KMHde hulk suureneks</p>

		<p>tegevusi lubada ilma keskkonnamõju hindamata ja alternatiivid kaalumata, sh arvestades kumulatiivset mõju. Sarnane kohustus tuleb panna ka keskkonnakaitsele raadamistele.</p>	<p>märgatavalt. Seletuskirjas on selgitatud, et senised KMHd käsitlevad küll metsamaa raadamist, aga see ei ole olnud ainus olulise keskkonnamõjuga tegevus ja KMH algatamise põhjus, vaid raadamise mõju on hinnatud näiteks mõne suurarendusega kaasneva tegevusena, millele on algatatud KMH. Eelnõuga kavandava muudatusena on ette nähtud KMH eelhinnangu kavandi esitamine, kuid metsateatiste puhul ei ole see vajalik. KMH otsuste statistika järgi on viimasel 10 aastal Keskkonnaamet andnud metsateatistele üle 700 KMH eelhinnangu ning jätnud KMH algatamata (ei ole algatatud ühtegi KMHd metsateatistele). Ka KMH direktiivi kohaselt ei ole raadamine KMH kohustusega tegevus, vaid oluline mõju tuleb selgitada eelhinnanguga.</p>
		<p>4. Laiendada keskkonnamõju hindamise litsentsi saajate ringi Ettepanek sõnastuseks: Muuta paragrahvi 15 lõike 1 punkte 1 ja 2 ning sõnastada need järgmiselt: „1) on omandanud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni loodusteaduste, keskkonnakaitse või metsanduse õppesuuna õppekava järgi; 2) omab vähemalt kolmeaastast töökogemust loodusteaduste, keskkonnakaitse või metsandusega seotud tegevusalal;“. Selgitus: Seaduse kohaselt antakse keskkonnamõju hindamise litsents füüsilisele isikule, kes on omandanud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni loodusteaduste või keskkonnakaitse õppesuuna õppekava järgi ning omab loodusteaduste või keskkonnakaitsega seotud tegevusalal vähemalt kolmeaastast töökogemust. Eesti on metsarikas riik ja maismaast poole moodustab metsamaa. Seega on väga oluline võimaldada litsentsi andmist ka metsanduse</p>	<p>ARVESTATUD</p> <p>Toetame ettepanekut ning täiendame eelnõud vastavalt.</p>

		<p>õppesuuna lõpetanud isikule, kel on laialdased teadmised nii keskkonna, metsaökosüsteemide kui ka metsamajandamise võtete kohta. Samuti võimaldab ekspertide ringi laiendamine tekitada mõjuhindamise turule suurema konkurentsi ning parema kättesaadavuse.</p>	
7.	<p>Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit</p>	<p>1. Teeme ettepaneku viia Eelnõu kooskõlla vastava EL direktiiviga ning hinnata igal üksikjuhul eraldi, kas seadust on vaja kohaldada projektidele ja projektide osadele, mille eesmärk on looduskaitse, kuid mis mõjutab oluliselt keskkonda/kutsub esile olulisi muutusi keskkonnas. Ettepanek sõnastuse täiendamiseks: Muuta § 3 lg 1 punkti 2 sõnastust järgmiselt: „2) kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile.“ Täpsemalt: jätta välja tekstiosad „ebasoodne“ ning „ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik“. EL direktiiv nimetab projektideks igasuguseid sekkumisi looduskeskkonda ja maastikku. Sellised on näiteks ka kaitsekorralduskavad, liigikaitse tegevuskavad, elupaigatüüpide hooldus-, taastamis- ja majandamiskavad, igasugused muud, sh strateegilised looduskaitse tegevuskavad, arengukavad, seirekavad, invasiivsete liikide tõrjeprogrammid jms. Eriti konkreetse ja olulise mõjuga on elupaikade taastamise projektid: soode, puisniitude, veekogude, metsakoosluste jne taastamised. Need võivad sageli olla tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga riiklikud projektid, mille kohta direktiivi tuleb kohaldada. Seega ei piisa üldisest klauslist, millega ei nõuta keskkonnamõju</p>	<p>OSALISELT ARVESTATUD ja SELGITATUD</p> <p>Nõustume sõna “ebasoodne” väljajätmisega, et sõnastus vastaks täpselt direktiivi 92/43/EMÜ artikkel 6 lõike 3 sõnastusele (kavandatud LKS-i eelnõuga). Muudatus on kavandatud looduskaitse seaduse (Natura hindamise) eelnõuga.</p> <p>Samas ei saa välja jätta tekstiosa “ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik“, sest see oleks vastuolus direktiivi 92/43/EMÜ artikkel 6 lõike 3 sõnastusega: “Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab.”</p> <p>Seega Natura hindamise vajadust tuleb kaaluda kõigil juhtudel, v.a juhul, kui kava või projekt on otseselt seotud või vajalik Natura ala kaitsekorraldamiseks.</p> <p>Kui kaitsekorralduslik tegevus võib avaldada olulist mõju keskkonnale, siis tuleb selle mõju hinnata KeHJSis ettenähtud korras. Seda ei tehta Natura hindamise raames. Näiteks, kui tegevus võib oluliselt</p>

	<p>hindamist pelgalt viidates üldistavale ala seotusele kaitsekorraldusega, vaid iga konkreetse projekti korral tuleb teha sisuline ja dokumenteeritud otsus, et kriteerium on täidetud.</p> <p>Näitena. Kaitsekorralduskava või elupaiga ja liigi kaitse tegevuskava on looduskaitseliste tööde rakenduslik tegevusplan. Neid kavasid koostab ja kinnitab Keskkonnaamet. Seisuga 01.06.2022 oli kehtivaid kaitsekorralduskavasid 351, mis on koostatud 608 kaitstavale alale. Liigi kaitse tegevuskavad on olemas 78 liigil ning elupaiga tegevuskavad on koostatud pärandniitudele. Uuendamisel on soode tegevuskava ja koostamisel on tegevuskavad ka metsaelupaigatüüpidele. Juhime tähelepanu, et kõiki neid saab nimetada suure keskkonnamõjuga projektideks, mida koostab Keskkonnaamet ja kinnitab Keskkonnaamet (reguleeritud keskkonnaministri 02.11.2022 määrusega nr 50, §2 lg 1 ja § 5 lg 1). See loob institutsionaalse suletud ringi, kus Keskkonnaamet on tellija, koostaja ja lõplik kinnitaja – puudub sõltumatu kontroll, kes hindaks, kas kavandatav tegevus (nt veetaseme tõstmine) on keskkonnamõju vaates parim lahendus ning veelgi enam, kuidas mõjutab see muid valdkondi – alates kohalikust taristust ja naabrite kinnistutest kuni suuremate kliimaeesmärkideni. Menetlus ei ole võrreldav käesoleva seaduse menetlusega, kus erinevalt lihtsalt info avaldamisest veebilehel, tuleb korraldada avalikud arutelud, kirjalikud teavitamised, vastuväidetele vastamised. Veelgi enam, kui näiteks määruse § 3 lg 3 p 1 alusel määrab Keskkonnaamet „hädavajalikuks tegevuseks“ veerežiimi muutmise või 100 ha metsa raadamise, siis puudub igasugune mehhanism, mis hindaks selle ebasoodsat mõju muus vaates: antud juhtudel kohalikule taristule või süsiniku sidumisele. Miinimumina</p>	<p>mõjutada muid keskkonnaelemente (nt elustik, õhk, vesi vm), siis loataotluse menetluses hinnatakse, kas on vaja anda KMH eelhinnang ja algatada KMH või mitte. Üldiselt kaitsekorralduslikele tegevustele pole vaja mõju hindamist algatada.</p> <p>Kaitsekorralduskavade, elupaiga ja liigi tegevuskavade koostamisel korraldatakse kavade eelnõude avalikustamine ja kõik huvigrupid saavad kavadesse oma sisendi anda.</p> <p>Lisaks on oluline välja tuua, et kaitse-eeskiri annab raami kaitstavale loodusobjektile tegutsemiseks (keelatud, lubatud ja vajalikud tegevused). Vabariigi Valitsuse ja ministri määruste (kaitstavate loodusobjektide kaitsekorrad) koostamisel arvestatakse hea õigusloome ja normitehnika (Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri–Riigi Teataja) põhimõtteid, sh § 46 kohaselt hinnatakse määruse jõustumise ja rakendamisega kaasnevat mõjusid. Kaitse-eeskirjad avalikustatakse ning menetluse kaasatakse puudutatud osapooled (huvirühmad, maaomanikud, kohalik omavalitsus jt). Ka kaitsekorralduskavade ning liigi- ja elupaikade tegevuskavad annavad raamistiku ning nende koostamise raames kaardistatakse vajalikud tegevused ja enamasti üldisel tasemel (st nt taastamistöde puhul ei ole täpselt paigas asukoht, ala suurus jne, vaid viide, et seisundi parandamiseks on vajalik sekkumine). Tegevuste ulatus ja mõju selgub konkreetsemalt projekti koostamise käigus. Kui kaitsekorralduskava alusel viiakse konkreetset tegevust ellu, hinnatakse vajadusel keskkonnamõju projekti loa taotluse menetluse käigus.</p>
--	--	---

	<p>vajavad need projektid sarnast sõltumatut keskkonnamõju hindamist, kus vastavalt EL direktiivile tuleb vähemalt hinnata mõju ka kliimale ning (keskkonnamuutuste kaudu) avalduvat mõju elanikkonnale, inimese tervisele, materiaalsele varale. Tegelikult tuleb muidugi lahendada laiem mõjuhindamise küsimus.</p> <p>Märgade metsaelupaikade ja soode taastamise näol on juba olemas negatiivsed näited, kus tegevuste mõjudele on sõltumatu hinnang koostamata ja kohalike inimeste arvamust ei ole arvestatud. Samas avaldub oluline mõju ka Natura alale – seejuures negatiivne mõju näiteks vanadele loodusmetsadele (elupaigatüübi muutumine). Leiame, et inimtegevuse tagajärjel olulist ja püsivat keskkonnamuutust esile kutsuvate projektide korral tuleb läbi viia samamoodi põhjalik ja sõltumatu keskkonnamõju hindamine ning leida parim alternatiiv. Käesolev ettepanek aitab panustada justiits ja digiministri pakutud lahendusse vastuses õiguskantslerile – kuidas õiguslikult täpsustada looduskaitse taastamistööde kavandamise menetlust.</p> <p>Oluline järelem: kuna viidatud määrus ei nõua riskianalüüsi ega sea ligilähedaseltki sarnaseid kohustusi suuremahuliste taastamistööde planeerimisel, sh väljaspoole kaitseala piire, ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus teeb automaatse erandi, on loodud õiguslik vaakum, kus riiklike looduskaitseprojektide korral jäävad olulised mõjud hindamata, puudub sõltumatu hinnang ja vastutaja.</p>	<p>Seadus sätestab mõju hindamise kohustuse tuginedes eelkõige sellele, kas tegevusel on võimalik negatiivne mõju keskkonnale või mitte. Looduskaitsetöödele on tehtud erisus, sest seda tehaksegi eesmärgiga mõjutada keskkonnaseisundit positiivselt ning erisuse tegemine vähendab halduskoormust.</p> <p>Teie ettepanek on tehtud sotsiaal-majanduslikust olukorrast lähtuvalt ning luua võimalus otsuse vaidlustamiseks, kui sellel võib eelduslikult olla negatiivne mõju majandusele, maaomanikele, kogukonnale jne. Sellele teemale on tähelepanu pööranud ka õiguskantsleri büroo ning Justiits- ja Digiministerium on lubanud samuti kaasa mõelda, kas ja mida seadusandluses muuta. Ametkondlikud arutelud on käimas.</p>
	<p>2. Metsamaa raadamisele mõjuhindamise kohustus tuleb jätta alles. Keskkonnamõju hindamise nõue tuleb sisse viia raadamisele, mis toimub suuremal pindalal kui 5 hektarit.</p> <p>Ettepanek sõnastuseks: Eelnõu paragrahv 6 lõike 1 punktis 31¹ asendatakse sõna „100“ sõnaga „5“.</p>	<p>MITTEARVESTATUD ja SELGITATUD</p> <p>Oleme seisukohal, et raadamine ei ole iseenesest alati olulise keskkonnamõjuga tegevus. Olulisuse hindamisel tuleb arvestada tegevuse ulatust, asukoha</p>

	<p>Selgitus: Muudatuse § 1 punktiga 14 soovitatakse tunnistada §-i 6 lõike 1 punkt 31¹ kehtetuks ehk kaotada ära nõue koostada keskkonnamõju hindamine üle 100 ha metsamaa raadamisel. Vastupidiselt Eelnõus pakutule, tuleb keskkonnamõju hindamise nõue kehtestada alale, kus raadatakse enam kui 5 hektarit. Raadamine on vaieldamatult püsiva ja pöördumatu mõjuga tegevus nii elurikkusele kui süsinikusidumisele, sest metsamaa maakasutuse muutus on püsiv ning metsaökosüsteem kaob. 5 hektarist suurema lageraie tegemine on samas keelatud – kuigi see on ajutise ja pöörduva iseloomuga tegevus – metsauuenduse tulemusel taastub aja jooksul metsaökosüsteem, säilivad mullastruktuur, seemnepank ja suur osa ökoloogilistest funktsioonidest. Seega on täiesti põhjendamatu jätta oluliselt püsivama ja ulatuslikuma mõjuga tegevusi lubada ilma keskkonnamõju hindamata ja alternatiivid kaalumata, sh arvestades kumulatiivset mõju. Sarnane kohustus tuleb panna ka keskkonnakaitsele raadamistele.</p>	<p>keskkonnatundlikkust, loodusväärtuseid ning võimalikke leevendusmeetmeid. Kui mõju on kohalik, piiratud ja leevendatav ning ei esine olulist mõju kaitstavatele väärtustele, võib piisata eelhinnangust ning täismahus KMH ei ole vajalik. Lisaks on raadamisega kaasneva mõju leevendamiseks rakendatavad võimalikud meetmed olemas (nt raadamise ajastatus, vältides lindude pesitsusaega, elupaikade kompenseerimine, puhveralade säilitamine, raadamise etapiviisilisus jms).</p> <p>Kui kehtestada KMH kohustuslikkuse künniseks raadamise puhul 5 ha, siis suurendab see oluliselt halduskoormust, sest KMHde hulk suureneks märgatavalt. Seletuskirjas on selgitatud, et senised KMHd käsitlevad küll metsamaa raadamist, aga see ei ole olnud ainus olulise keskkonnamõjuga tegevus ja KMH algatamise põhjus, vaid raadamise mõju on hinnatud näiteks mõne suurarendusega kaasneva tegevusena, millele on algatatud KMH. Eelnõuga kavandava muudatusena on ette nähtud KMH eelhinnangu kavandi esitamine, kuid metsateatiste puhul ei ole see vajalik. KMH otsuste statistika järgi on viimasel 10 aastal Keskkonnaamet andnud metsateatistele üle 700 KMH eelhinnangu ning jätnud KMH algatamata (ei ole algatatud ühtegi KMHd metsateatistele).</p> <p>Ka KMH direktiivi kohaselt ei ole raadamine KMH kohustusega tegevus, vaid oluline mõju tuleb selgitada eelhinnanguga.</p>
--	--	---

		<p>3. Keskkonnamõju hindamise litsentsi saajate ringi tuleb laiendada Ettepanek sõnastuseks: Muuta Eelnõu paragrahvi 15 lõike 1 punkte 1 ja 2 ning sõnastada need järgmiselt: „1) on omandanud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni loodusteaduste, keskkonnakaitse või metsanduse õppesuuna õppekava järgi; 2) omab vähemalt kolmeaastast töökogemust loodusteaduste, keskkonnakaitse või metsandusega seotud tegevusalal;“. Selgitus: Seaduse kohaselt antakse keskkonnamõju hindamise litsents füüsilisele isikule, kes on omandanud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni loodusteaduste või keskkonnakaitse õppesuuna õppekava järgi ning omab loodusteaduste või keskkonnakaitsega seotud tegevusalal vähemalt kolmeaastast töökogemust. Eesti on metsarikas riik ja maismaast poole moodustab metsamaa. Seega on väga oluline võimaldada litsentsi andmist ka metsanduse õppesuuna lõpetanud isikule, kel on laialdased teadmised nii keskkonna, metsaökosüsteemide kui ka metsamajandamise võtete kohta.</p>	<p>ARVESTATUD</p> <p>Toetame ettepanekut ning täiendame eelnõud vastavalt.</p>
8.	<p>MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing</p>	<p>1. Punkt 15) paragrahvi 6¹ lõike 1 sissejuhatavas tekstiosas asendatakse sõnad „järgmise teabe“ tekstiosaga „eelhinnangu kavandi, mis sisaldab järgmist teavet“ Ettepanek: Jätta sõnastus muutmata. Põhjendus: eelhinnangu andmiseks (mida teeb otsustaja) ei saa arendaja esitada "eelhinnangu kavandit,", sest see sisuliselt tähendab eelhinnangu "mustandit" koos mõjude eelhindamisega, mida kirjeldab selgelt ka KeHJS muutmise eelnõu seletuskiri. Arvestades arendaja rolli ja seda, et tegemist ei ole mõju hindamise mõttes pädeva isikuga (ja ei peagi olema), siis peaks arendaja siiski andma üksnes teabe kavandatava</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Ka praegu peab arendaja eelhinnangu jaoks esitama muuhulgas vastava teabe – tegevusega eeldatavalt oluliselt mõjutatavate keskkonnamelementide kirjeldus; olemasolev teave tegevusega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju kohta. See eeldab ka arendajalt teavet selle kohta, et mida või kuidas kavandatav tegevus võib mõjutada. Arendaja esitatav kavand peab vastama määrusega sätestatud eelhinnangu nõuetele.</p>

	<p>tegevuse kohta eelhindangu tegemiseks. Lugeses seaduse muutmise seletuskirja, kus on põhjendusena toodud, et eelhindangu andmise etapp on otsustajate jaoks üks kõige aja- ja tömahukamaid etappe kogu KMH menetluses, arendaja esitatav teave kavandatava tegevuse võimalike oluliste mõjude kohta (kui see pole esitatud eelhindangu kavandina) on sageli ebaühtlase struktuuri või ebapiisava detailsusega ning seetõttu tuleb otsustajal teavet korduvalt täpsustada ja täiendada, mis pikendab eelhindangu menetluse kestust, ei saa olla siiski piisav põhjendus selleks, et lükata eelhindangu andmise kohustus arendajale, kes koostab eelhindangu mustandi ja esitab siis otsustajale, kes suurt lisandväärtust ei pruugigi enam tehtud tööle anda (ei ole aega, tahtmist, mugavam on kasutada üks-ühele juba tehtud kavandit) ja sisulise hindamisega omalt poolt enam ei panustagi. Sellise eelhindangu kvaliteet ja eesmärk on sellisel juhul kaheldava väärtusega ning seega seadusega otsustajale pandud kohustus jääb sisuliselt täitmata.</p> <p>Arendaja peab eelhindangu kavandi koostamisel lähtuma tõepoolest § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud määruses (keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“) sätestatud nõuetest, kuid nagu ka Kliimaministeerium on varasemalt väljendanud, siis arendaja peab esitama teabe, mille alusel on otsustajal võimalik § 6¹ lõike 5 alusel antud määruses nimetatud aspekte kirjeldada ja kaaluda ning anda nõuetele vastav eelhindang. Paragrahvi 6¹ lõike 1 punkti 5 viide sama paragrahvi lõike 5 alusel antud määrusele ei tähenda eelhindangu andmise kohustuse andmist arendajale, vaid selgitab arendajalt otsustajale esitatava vajaliku teabe ulatust ja piire, eesmärgiga anda otsustajale võimalikult palju informatsiooni, millest otsustaja saaks eelhindangu andmisel lähtuda. Selliselt luuakse eeldus</p>	<p>Seletuskirjas on selgitatud, et eelnõuga ei sätestata tingimusi või piiranguid selle kohta, kes võib koostada eelhindangu kavandi, sest soovime hoida süsteemi paindlikuna. Arendaja võib eelhindangu kavandi koostada ise, näiteks teeb seda ettevõttes töötav keskkonnaspetsialist. Kui arendajal puudub nii piisav ettevalmistus eelhindangu koostamiseks kui ka juurdepääs eelhindangu andmiseks vajalikele andmetikele (nt I ja II kaitsekategooria kaitstavad liigid), on tugevalt soovitatav kaasata keskkonnakonsultant, kellel on asjakohased teadmised ning ligipääs andmeallikatele.</p> <p>Otsustaja ei pea täielikult nõustuma arendaja esitatud eelhindanguga ning otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida. Otsustaja võib võtta arendaja eelhindangu kavandi aluseks oma eelhindangu koostamisel, sealhulgas kasutada kavandis esitatud teavet tervikuna (nn üks-ühele) või talle vajalikus ulatuses (eelhindangut täiendades või korrigeerides). KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemine ja põhjendamine jääb ka eelhindangu kavandi esitamise korral täielikult otsustaja pädevusse.</p>
--	---	--

		<p>sisuliselt õige ning õiguspärase kaalutusotsuse tegemiseks kavandatava tegevusega kaasneva võimaliku olulise keskkonnamõju kohta.</p> <p>Kui eeltoodud põhimõtet ei rakendata, ei ole mõtet nõuda arendajalt eelhindangu "kavandi" koostamist, mis peab vastama sisu poolest täielikult eelhindangule esitatavatele nõuetele ja mida otsustaja võib seletuskirja järgi üks-ühele "oma eelhindangu" koostamisel kasutada. Sellisel juhul räägime lihtsalt dubleerimisest, mis ei tohiks niimoodi rakenduda. Sellisel juhul tuleks seadust muuta selliselt, et arendaja koostab ise või kui tal puudub piisav ettevalmistus eelhindangu koostamiseks kui ka juurdepääs vajalikele andmetikele (nt I ja II kaitsekategooria kaitstavad liigid), tellib eelhindangu keskkonnakonsultandilt (kellel on asjakohased teadmised ning ligipääs andmeallikatele) ja otsustaja tugineb KMH vajalikkuse üle otsustamisel arendaja koostatud või tema poolt tellitud eelhindangule ning KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemisel võtab arvesse vajadusel täiendavaid asjaolusid ja teeb otsuse KMH algatamise/mittealgatamise kohta.</p>	
		<p>2. Punkt 16) paragrahvi 6¹ lõiget 3 täiendatakse pärast sõna „esitatud“ tekstiosaga „eelhindangu kavandis ja tegevusloa taotluses toodud teabe.</p> <p>Ettepanek: jätta välja tekstiosa “eelhindangu kavandis” (põhjendus eelmises ettepaneku punktis).</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Vt vastus eelmises punktis.</p>
		<p>3. Punkt 24) paragrahvi 13 lõike 1 punktis 4 asendatakse sõnad „strateegiliste planeerimisdokumentidega“ sõnadega „kehtivate planeeringutega“.</p> <p>Ettepanek: asendada sõnad „strateegiliste planeerimisdokumentidega“ sõnadega „asjakohaste</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Selle muudatuse eesmärk on vähendada KMH programmi mahtu, kuid praeguse praktika järgi lisab</p>

	<p>strateegiliste planeerimisdokumentidega, millega on reguleeritud mõju hindamisel käsitletavat valdkonnad, nagu näiteks rohevõrgustik, pinnavesi, põhjavesi“. Strateegiliste planeerimisdokumentide (üldplaneering, maakonnaplaneering) ja kehtivate piirangutega vastavuse kontrollimine on KOV-i, MaRu ja planeeringu koostaja ülesanne, mitte KMH eksperdi oma. See, kas kavandatav tegevus on kooskõlas ja vastavuses üldplaneeringuga alal määratud juhtotstarbega, üldplaneeringuga määratud minimaalse haljastuse osakaaluga krundil vms, ei tohiks olla mõju hindaja ülesanne. Samas on asjakohane aga seoste toomine valdkondlike strateegiliste planeerimisdokumentidega, mis ei ole planeeringud, vaid näiteks veemajanduse arengukava, energia- ja kliimakava, jäätmekava jms.</p>	<p>strateegiliste planeerimisdokumentide kirjeldus seda juurde. KMH programmis ei pea tõesti kontrollima tegevuse vastavust kõikidele planeeringulistele tingimustele (tegevus peaks niikuinii olema nendega kooskõlas), vaid tooma välja ainult <u>asjakohased seosed</u>, nt keskkonnakaitse tingimused või mida näeb planeering ette üldisemalt (maakasutuse otstarve).</p>
	<p>4. Punkt 43) paragrahvi 17 lõikest 2 jäetakse välja sõnad „juhteksperdi juhtimisel“. Ettepanek: Kui programmi avalik arutelu on plaanis ära kaotada, siis peaks § 17 lõike 2 sõnastust muutma lisaks selliselt, et „avaliku arutelu“ välja võtta.</p>	<p>ARVESTATUD Sõnastust on täpsustatud.</p>
	<p>5. Punkt 45) paragrahvi 18 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(1) Arendaja esitab pärast keskkonnamõju hindamise programmi avalikku väljapanekut programmi, sealhulgas selle kohta esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning käesoleva seaduse § 17 lõikes 3 nimetatud kirjad tabeli kujul, otsustajale nõuetele vastavuse kontrollimiseks.“ Ettepanek: Sõnastust muuta järgmiselt: „(1) Arendaja esitab pärast keskkonnamõju hindamise programmi avalikku väljapanekut programmi, sealhulgas selle kohta esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning käesoleva seaduse § 17 lõikes 3 nimetatud kirjades esitatud ettepanekud,</p>	<p>ARVESTATUD Sõnastust on täpsustatud järgmiselt: Arendaja esitab pärast keskkonnamõju hindamise programmi avalikku väljapanekut programmi, sealhulgas selle kohta esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning käesoleva seaduse § 17 lõikes 3 nimetatud <u>kirjades toodud vastused</u> tabeli kujul, otsustajale nõuetele vastavuse kontrollimiseks.</p>

		vastuväited ja küsimused ning nende vastused ja seisukohad tabeli kujul, otsustajale nõuetele vastavuse kontrollimiseks.“ Selgitame et kirju endeid ei ole võimalik tabelina esitada.	
		6. Ettepanek: KeHJS muutmise eelnõu seletuskirjas on kirjas, et “Täpsustatakse KMH/KSH alusmõistet „keskkonnamõju“, rõhutatakse, et KMH/KSH käigus inimese tervisele, kultuuripärandile ja varale hinnatav mõju peab olema keskkonna kaudu toimiv, mitte otsene”. Kuna tervisemõjude hindamise ulatus on pikalt olnud erinevatele osapooltele erinevalt arusaadav, siis palume täiendada seletuskirja näidetega, mis kirjeldavad tervisele avalduva mõju hindamise ulatust.	SELGITATUD Keeruline on konkreetseid näiteid tervisemõjude hindamise kohta tuua, sest KMH/KSH käigus peab lähtuma olemasolevast olukorrast, ümbritsevast elanikkonnast, sh tundlike elanike gruppide olemasolust jne.
		7. paragrahvi 21 lõikes 5 asendatakse tekstiosa „käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud otsustaja seisukoha saamisest“ tekstiosaga „avaliku väljapaneku lõppemisest”. Ettepanek: Kuna antud muudatus vähendab oluliselt aega vastuste koostamiseks (käesoleval ajal on selleks ajaks vähemalt 21 päeva + 30 päeva), siis tuleb lisada võimalus põhjendatud juhul tähtaega pikendada. Selgitame, et suure avaliku huviga projektide puhul võib KMH-le laekunud ettepanekute hulk olla märkimisväärne ja 30 päevane väljapanekule järgnev tähtaeg ei ole piisav. Tuleb arvestada, et vastuste koostamise tuleb sageli kaasata ekspertgrupi liikmeid ja tegu on töömahuka protsessiosaga. Samuti on asjakohaste ja piisavate vastuste koostamine KMH protsessis kriitilise tähtsusega etapp, mille osas on vajalik põhjalikkus.	SELGITATUD Kehtivas KeHJSis on selle toiminguga kohta pikendamise võimalus juba praegu olemas (vt § 2 ⁴) ning seda eelnõuga ei muudeta.
		8. Määrus nr 224 eelnõus „5) 35–110-kilovoldise pingega ja üle 15 kilomeetri pikkusega elektriõhuliini rajamine, välja arvatud 110-kilovoldise pingega elektriõhuliinid, mille hooldusala (raieala) on 50 meetrit või väiksem ning mis läbivad metsamaad vähem kui 1 kilomeetri ulatuses;“.	ARVESTATUD Sõnastust täpsustatakse.

		<p>Ettepanek: Lause osas „välja arvatud 110-kilovoldise pingega elektriõhuliinid“ täiendada sõnastusega: „välja arvatud väiksema pingega kui 110-kV elektriõhuliinid“. Vastasel juhul teatud tingimustel 110 kV liinidele eelhinnangut anda ei tule, aga sellest väiksema pingega liinidele tuleb anda igal juhul.</p>	
9.	Kobras OÜ	<p>Ettepanek: Mitte tunnistada kehtetuks § 6 lg 1 punkti 24, vaid muuta prügila suuruse künnist kohustusliku KMH läbiviimisel 5 hektari peale. See on juba märkimisväärse suurusega jäätmetest koosnev tööstusrajatis, mille sulgemise puhul on küll keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 (nn prügilamääruses) antud keskkonnanõuded, millest prügila sulgemisel tuleb lähtuda, kuid need nõuded kehtivad samal ajal ka näiteks prügila püstitamisele ja tegu on nõ loogilise üldnõudena, mis on üldsõnaline. Eesti praktika alusel on praktiliselt kõikide prügilate sulgemisel kasutatud rohkemal või vähemal määral nõ erilahendusi, mis tihtilugu võimaldavad kasutada kohalikke materjale, taaskasutada materjale või asendada neid tehissünteedidega. Kui keskkonnaohutuse seisukohast võrdlemise koht ära võtta, siis peaks kõikvõimalikud alternatiivid kirja panema prügilamäärusesse – see ei ole aga ei otstarbekas ega ka reaalne (iga asukoht on erinev ning võimalikud kasutatavad materjalid samuti erinevad). Sama saab järeldada prügilamääruse § 35 lõike 3 ja § 37 lõike 4 kohta. KMH tegemine erinevate prügila käitaja poolt väljapakutud tehniliste lahenduste sobivuse väljaselgitamiseks on põhjendatud, kuna KMH käigus käsitletakse neid alternatiividena, mida võrreldakse omavahel erinevate kriteeriumite alusel ja selgitatakse prügilamääruse § 4 lõikes 1 parim lahendus, millega on võimalik vältida prügilast tulenevat keskkonnanahäiringut maksimaalselt ja samas</p>	<p>MITTEARVESTATUD ja SELGITATUD</p> <p>Muudatuse eesmärk on halduskoormuse vähendamine ja muuta loamenetlust paindlikumaks, samal ajal tagades jätkuvalt ka keskkonnaohutuse. Oleme seisukohal, et KMH läbiviimine ei ole põhjendatud kõikide prügilate sulgemiskavade koostamisel. Otstarbekam on anda eelhinnang, et selgitada esmalt välja, kas KMH on vajalik. Lisaks ei tulene prügila sulgemise KMH kohustus KMH direktiivist.</p> <p>Planeeritud muudatuse kohaselt tehakse muudatused ka keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 (kavand 5) järgmiselt:</p> <p>§ 35 (2) <i>Kui amet on teinud § 14 lõikes 1 nimetatud otsuse või kui keskkonnamõju hindamise aruande või eelhinnangu alusel on selge, et prügila ohustab väiksema kui 1,5 hektari suuruse prügilaga, võib amet leevendada selle paragrahvi lõike 1 nõudeid.</i></p> <p>§ 35 (3) <i>Juhul kui on läbi viidud keskkonnamõju hindamine või antud eelhinnang ja amet on keskkonnamõju hindamise aruannet või muid andmeid arvestades veendunud, et sadevete ärajuhtimist ja pinnase ning põhjavee kaitset on võimalik tagada ka muu konstruktsioonilise</i></p>

		<p>käitajale majanduslikult vastuvõetavalt muidugi. Projekteerimise käigus erinevaid alternatiive ei võrrelda ning KMH eelhindang on selleks liiga "üldine" dokument, mille alusel ei saa nii suurte prügilate puhul olla "selge", et prügila ohustab keskkonda tavapärasest vähem ja mille alusel saaks Keskkonnaamet leevendada § 35 lg 1 nõudeid.</p> <p>Lisaks tooks välja ka sulgemisjärgse seire. Sulgemiskava (mille osaks on sulgemisprojekt) ülesanne on ka seiremeetmete ja järeltegevuste sätestamine. Seiremeetmed on puhtalt keskkonnohutuse tagamiseks. Suuremate prügilate puhul on teemad keerulised ja kompleksed (tihtilugu erinevad põhjaveekihid, erinevad pinnavee probleemid, lõhna mõjud). Seiremeetmed peaksid olema läbikaalutletud ja põhjendatud, vajadusel hinnatud, kas tagavad eesmärgi. Kui KMH-d ei tehta, siis need kaalutlused/võrdluskohad jäävad/võivad jääda puudulikuks.</p>	<p><i>lahendusega, mis annab lõikes 1 sätestatuga samaväärse tulemuse, võib amet lubada muuta lõikes 1 sätestatud prügila kattekonstruktsiooni.</i></p> <p>Määruses nr 38 on sätestatud piisavad nõuded prügila sulgemise tehniliste lahenduste, sh jäätmeladestu kattekihtide kohta. Kui prügila sulgemislahendus vastab määruse nõuetele, ei kaasne sulgemisega eeldatavasti olulist keskkonnamõju. Kui sulgemiskava näeb ette määrusest erinevaid lahendused, siis on otsustajal võimalik algtatada KMH tehniliste lahenduste ja nendega kaasnevate mõjude hindamiseks.</p> <p>Näiteks võib esineda ka juhtumeid, kui sulgemiskava koostamisest on pikem aeg möödunud ning vahepealsel ajal on selgunud vajadus muuta prügila sulgemislahendust ja sulgemiskava. Sulgemislahenduse muutmise eeldab ühtlasi ka KMH koostamist, mis aga ei pruugi teatud juhtudel olla otstarbekas menetluse efektiivseks läbiviimiseks.</p> <p>Suletud prügila järelhoolduse meetmete määramiseks ei ole samuti kohustuslik KMH vajalik, vaid selleks on Keskkonnaametil teadmised olemas senise praktika alusel. Keskkonnaseire nõuded määrab Keskkonnaamet määruse nr 38 § 38 kohaselt prügila käitamiseks väljastatud prügilaloas või kompleksloas, lähtudes määruse nr 38 peatükist 6 (prügila seire nõuded ja aruandlus).</p>
<p>10.</p>	<p>SA Keskkonna- õiguse Keskus, MTÜ Päästame Eesti Metsad</p>	<p>1. Eelnõu menetluse puudused. Eelnõu on avalikustatud 3-nädalase konsultatsiooniperioodiga. Arvestades eelnõu ulatuslikku sisu ja olulisi põhimõttelisi muudatusi, ei ole see</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Õigusaktide menetlemise korra järgi peab avalik konsultatsioon kestma vähemalt 15 tööpäeva.</p>

	<p>aeg piisav, et jõuaks eelnõuga tervikuna sisukalt tutvuda ja seisukohad kujundada.</p> <p>Ettepanek: Konsultatsioon peaks kestma vähemalt 6 nädalat, et tagada sisuline kaasamine.</p> <p>Eelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust (VTK). Selle põhjusena on eelnõu seletuskirjas selgitatud, et eelnõu tugineb KMH teenusedisaini projektide tulemusel. Tegelikult on eelnõust üksnes osa välja kujundatud KMH teenusedisaini projektis, samas kui KMH algatamise künniste muutmise ei olnud teenusedisaini fookuses. Künniste muutmise aluseks on seletuskirja kohaselt Maves OÜ künniste analüüs, mida meile teadaolevalt ei ole varem avalikkusele tutvustatud. VTK koostamata jätmise tõttu on eelnõule keeruline sisendit anda, kuna puudub kaalutletud hinnang künniste muutmise proportsionaalsuse kohta.</p> <p>Ettepanek: Soovitame seletuskirjas vähemalt selgelt eristada, millised eelnõu sätted tuginevad teenusedisaini protsessi järeldustele ning mis osas tugineb eelnõu eraldi analüüsile (ja kuidas seda analüüsi on avalikkusele seni tutvustatud ja avalikkusega läbi arutatud). Nt sõnastuses: “KMH teenusedisaini projekt ei käsitlenud KMH algatamise künniste muutmist. Künniste muutmise tugineb Maves OÜ poolt koostatud analüüsile, mis on eraldiseisev lähtealus.”</p>	<p>OÜ Maves koostatud künniste analüüs oli alusuuringuna § 6 lõike 1 punktide muudatuste puhul. Künniste analüüs on avalikustatud Kliimaministeeriumi veebilehel (link oli toodud seletuskirjas).</p> <p>Teenusedisaini järeldused on olnud aluseks enamike ülejäänud muudatuste puhul.</p> <p>Seletuskirja on täpsustatud.</p>
	<p>2. Keskkonnamõju hindamise ulatuse vähendamine</p> <p>Kavandatavad muudatused: – § 2 täpsustus, sh mõju inimese tervisele, kultuuripärandile ja varale; – „heaolu“ väljajätmine mitmest sättest.</p> <p>Seisukoht: Muudatus ei ole põhjendatud, mh ei ilmne muutmise vajadust eelnõu seletuskirjast. Ei ole selge, kas heaolu hõlmamine keskkonnamõju hindamise ulatusse on nii oluliselt suurendanud halduskoormust, et on tõesti vaja seadust muuta.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Seletuskirja punktis 1 selgitusi on oluliselt täiendatud ning seletuskirja on lisatud muudatuste illustreerimiseks skeemid.</p> <p>KMH/KSH keskendub keskkonnale ja selle kaudu avalduva olulise mõju kindlakstegemisele, sh selliste keskkonnahäiringute hindamisele KeÜS mõttes,</p>

	<p>Juhime tähelepanu, et „heaolu“ on oluline mõiste KeÜS § 23 lõikes 1 sätestatud keskkonnavalasest õigusest – „õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale“. Õiguse sõnastuse eeskujuks on Århusi konventsioon, mille preambuli seitsmendas lauses ja esimeses artiklis nimetatakse iga inimese õigust elada keskkonnas, mis vastab tema tervise- ja heaoluvajadustele. Seejuures ei piisa selle õiguse kaitsmiseks üksnes tervisele avalduva mõju hindamisest. Nagu KeÜS kommentaarides märgitud, on tervisekaitses kesksel kohal kaitse inimest füüsiliselt otseselt ohustava tegevuse või olukorra eest. Heaolu esiletoomine KeÜS § 23 sõnastuses tähendab, et selle õiguse tagamiseks peab isikut kaitsma ka mõjutuste eest, mis on küll häirivad, kuid ei pruugi tingimata kaasa tuua otsesest tervisekahjustust (nt ebameeldiv lõhn, müra jms).</p> <p>Juhul, kui mõju inimeste heaolule tulevikus ei hinnata, oleks see KeÜS-st ja Aarhusi konventsioonist tulenev õigus vähem kaitstud. Eelnõu koostamisel on see oluline kaalutus arvestamata.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas ei ole selgitatud, millises menetluses hinnatakse edaspidi elukeskkonna kvaliteeti, pikaajalist häiringut, sotsiaalset elukvaliteeti (nt müra, visuaalne mõju, maastiku muutus) tervikuna. See võib kaasa tuua hinnangute killustumise üksikutele keskkonnaelementidele või häiringutele, tervikpilti arvestamata.</p> <p>Ettepanek: jätta „heaolu“ terminina KeHJS sätetesse alles, st loobuda selle mõiste osas kavandatud muudatustest. Vajadusel täiendada juhendmaterjale selgitustega, kuidas heaolule avalduvat mõju hinnata.</p>	<p>millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju (KeÜS § 3 lg 2 mõttes oluline keskkonnahäiring).</p> <p>Seega keskkonnale avalduva ebasoodsa mõju kaudu on tegevuse mõju inimese tervisele, heaolule ja varale (KeÜS mõistes keskkonnahäiring) ka edaspidi KMH/KSH uurimisobjektiks ulatuses, mis on vajalik, et välistada olulise keskkonnahäiringu avaldumine. Keskkonnahäiringute hindamise tulemusena (ennekõike eelhindamisel ja programmi etapis ning programmi mitte koostamisel algatamise hetkel) saab otsustaja veenduda, kas tegemist on olulise keskkonnahäiringuga, mida tuleb aruande etapis käsitleda.</p> <p>Võrreldes kehtiva õigusega eemaldatakse KeHJS §-st 2¹ viide heaolule kui eraldiseisvale hindamisobjektile, kuna inimese heaolu kui määratlemata õigusmõiste on liiga avar ja hõlmab elemente, mis olulise keskkonnahäiringu tekkimisel mõju ei oma.</p>
	<p>3. Avalikkuse kaasamise võimaluste vähendamine KMH ulatuse määramisel</p>	<p>SELGITATUD</p>

	<p>Kavandatavad muudatused: Eelnõus on kavandatud muudatused, mis nõrgendavad avalikkuse rolli KMH menetluses kaasaráäkimisel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) KMH ulatuse määramine juba algatamise otsuses; 2) KMH programmi koostamisest vabastamine (uus KeHJS § 11¹); 3) Avalikkuse kaasamise kärpimine programmi etapis. <p>Seisukoht: Oleme vastu KMH programmi etapi ärajätmisele. Näeme riski, et selle etapi ärajätmisel vähenevad avalikkuse osalemise võimalused oluliselt: avalikkusel ei ole sisuliselt võimalust mõjutada hinnatavate mõjude ulatust ega esitada ettepanekuid täiendavate mõjude või alternatiivide lisamiseks. KMH direktiivi artikkel 5 ja lisa IV nõuavad mõistlike alternatiivide võrdlemist, ent kui KMH ja alternatiivide ulatus määratakse varases faasis ilma avaliku aruteluta, võib alternatiivide valik jääda pinnapealseks. Samuti määratakse KMH programmi faasis tööde maht ning seda hiljem korrigeerida on keeruline, praktikas tavaliselt võimatu.</p> <p>Kui avalikkus ei saa varases etapis osaleda, on see vastuolus KMH direktiivi eesmärgiga parandada varajase kaasamise kaudu otsuste kvaliteeti. Varase kaasamise näeb ette ka Aarhuse konventsioon (art 6 lg 4). Eelnõu materjalidest ei ole aru saada, kuidas seda riski plaanitakse vältida ning menetluslikud õigused tagada.</p> <p>Ettepanek: jätta KMH programm etapina mõjuhindamisse alles.</p> <p>Juhul, kui see on mingil põhjusel täiesti võimatu, siis sätestada vähemalt, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avalikkusel peab olema vähemalt 14 päeva arvamuse esitamiseks KMH ulatuse kavandi kohta, ka kui programm jäetakse koostamata; 	<p>Programmi etappi ei jäeta ära kõigi menetluste puhul, vaid ainult nendel juhtudel, kui kavandatava tegevuse võimalik oluline keskkonnamõju on varasemate samalaadsete KMHde või KSHde kaudu teada. KMH teenusedisaini käigus selgus, et programmi etapp on menetluse üks ajamahukamaid, samas praktikas enamlevinud ja korduvate projektide puhul (nt liiva- ja kruusakarjäärid, suurfarmid, väikeenergia rajatised jmt) võib see aga olla vähe lisandväärtust loov etapp. Samuti on praktikas olnud avalikkusel programmi etapis (sh avalikikul arutelul osalemise vastu) väike huvi.</p> <p>KMH algatamise otsuse (sh hindamise ulatuse) kohta küsitakse arvamust asjaomastelt asutustelt.</p> <p>Mis puudutab alternatiivide määramist programmis, siis muudatustega on KMH programmist välja võetud alternatiivsete võimaluste käsitlemise nõue, kuid aruandesse jääb alles kohustus hinnata alternatiive. KMH algetapis, programmis ei pruugi olla põhjendatud ega võimalik alati sellist infot esitada. Kavandatava tegevuse reaalsed alternatiivsed võimalused selguvad üldjuhul alles KMH programmi koostamise järel ning alternatiivide võrdlus (sh 0-alternatiiv) ja hinnang olulise keskkonnamõju kohta tuleb esitada KMH aruandes.</p>
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • KMH ulatuse kavand avalikustatakse eelnevalt. 	
		<p>4. KMH algatamise künniste muutmise</p> <p>Kavandatavad muudatused: Eelnõu muudab oluliselt KeHJS § 6 lg 1, asendades mitmel puhul kohustusliku KMH eelhinnanguga. Leiame, et muudatused on põhjendamatud, ning ei ole hinnatud, kas need on vajalikud ning kas muudatustega saavutatav võimalik kasu kaalub üles võimaliku kahju keskkonnale (st ei ole hinnatud proportsionaalsust).</p> <p>Eelnõu seletuskiri ei selgita veenvalt, kuidas tagatakse KMH direktiivi art 4 ja lisa III nõuete praktiline ja järjekindel rakendamine pärast künniste muutmist (eriti tundlikel aladel ja kumulatiivsete mõjude korral).</p> <p>Ka muudatuste aluseks olev OÜ Maves analüüs ei anna esmapilgul vastuseid, kuidas kavatakse edaspidi arvestada kumulatiivsete mõjude või kogumõjudega. Künniste analüüs kumulatiivset mõju ei käsitle ja kui künniseid alandatakse, siis ilma KMH-ta rajatavate TE objektide kumuleeruv mõju võib saada oluliseks probleemiks nii elukeskkonna kvaliteedile kui ka looduskeskkonnale.</p> <p>Nagu eelpool välja toodud, on konsultatsiooniks antud 3 nädalat liiga lühike aeg, et arutleda sisukalt nii põhimõttelise teema nagu KMH künniste muutmise üle, kuivõrd eelnõule ei ole koostatud VTK-d ning eelnõu seletuskirjas puudub selge võrdlus künnistega kehtivas õiguses ja eelnõus. Seetõttu on allpool on antud üksnes esialgne seisukoht plaanitavate muutuste osas.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Maves OÜ analüüsi tulemused on olnud aluseks eelnõus kavandatud muudatuste kujundamisel, mis puudutavad olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelu (§ 6 lõike 1 muudatused).</p>
		<p>Probleemsed on vähemalt järgmised muudatused:</p> <p>1) Tuuleelektrijaamad (KeHJS § 6 lg 1 p 5)</p> <p>Muudatus: KMH oleks kohustuslik vaid: kui on ≥ 10 tuulikut või koguvõimsus ≥ 45 MW.</p>	<p>SELGITATUD</p>

	<p>Kehtiva õiguse kohaselt on KMH kohustuslik tuuleelektrijaama püstitamisel veekogusse, maismaa tuuleparkide puhul on KMH kaalumiskohustusega tegevuste künnis määruses nr 224: rohkem kui viie tuulikuga tuuleelektrijaama, mille koguvõimsus on üle 7,5 megavati, rajamine maismaale. Seega kaob kohustuslik KMH alla 10 tuuliku või 45 MW koguvõimsusega tuulepargi rajamisel veekogusse.</p> <p>Seisukoht: Tuuleparkide mõju sõltub eeskätt asukohast, selle läheduses paiknevatest kaitstavatest loodusväärtustest, aga ka nt tuuleparkide kumulatiivsest koormusest. Ka väiksemad tuulepargid võivad tundlikes piirkondades põhjustada olulist mõju. Merealadel on tundlikud kindlasti nii linnud kui nahkhiired.</p> <p>Ebaselge on kavandatavate muudatuste seos Natura aladele avalduva mõju hindamisega. Kehtiva õiguse järgi toimub Natura hindamine KeHJS kohaselt, kuid Natura aladel tuleb KMH algatamata jätmise otsustamiseks välistada mõju avaldumine ala kaitseväärtustele või sidususele.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas on esitatud selgitus: <i>Künniste analüüsi põhjal võiks kõikide tuuleparkide korral (sõltumata asukohast) kaaluda KMH eelhinnangu andmise nõude määramist, kuid probleemiks võib osutuda asjaolu, et suure tõenäosusega jõuaksid kõik eelhinnangud (mis on omakorda töömahukad materjalid) KMH algatamiseni, kuna on vaja põhjalikumalt uurida näiteks kavandatava tegevuse alal olevate loodusdirektiivi ja merestrateegia elupaikade seisundit.</i> Kuidagi ei saa nõustuda põhjendusega, et tuuleparkide KMH kohustuse künnist tuleb tõsta seetõttu, et keskkonnamõju olemuse tõttu tuleks iga tuulepargi puhul algatada KMH. Kui tegevusel võib olla oluline keskkonnamõju, tuleks seda hinnata.</p>	<p>Arvestades avalikult konsultatsioonilt tulnud tagasisidet, jäetakse tuuleparkidega seotud kavandatud muudatus eelnõust välja.</p>
--	---	--

		<p>Juhime tähelepanu, et seletuskirjas ei ole selgitatud, milline saab olema KMH kaalumiskohustuse künnis määruse nr 244 kohaselt, vaid on lihtsalt sedastatud: Väiksema tegevusmahuga tuulikutele rakendub eelhindangu nõue.</p> <p>Ettepanek:</p> <p>1) mitte tõsta tuuleparkide kohustusliku KMH künnist</p> <p>2) analüüsida, kuidas kavandatav künnise kaotamine vastab EUROBATS-i resolutsioonide 5.6, 6.11 ja 7.5 nõuetele, arvestades mh ka tuuleparkide võimalikku kumulatiivset mõju.</p> <p>3) analüüsida, kuidas kavandatav künnise kaotamine/muutmine vastab elustiku ja linnustiku kaitse nõuetele (loodusdirektiiv, linnudirektiiv jm asjassepuutuvad õigusaktid), arvestades mh ka tuuleparkide kumulatiivset mõju.</p>	
		<p>2) Mere süvendamine ja merre kaadamine (§ 6 lg 1 p 17 / 17¹) Muudatus: KMH kohustus kaotatakse; jääb ainult eelhindang. Seisukoht: Muudatus ei ole põhjendatud. Meresüvendamise ja kaadamise mõju võib olla pikaajaline, ruumiliselt laialdane, kumulatiivne. Eelhindang ei pruugi alati tabada kõiki olulise mõjuga juhtumeid. Ettepanek: Analüüsida, kuidas kavandatav muudatus mõjutab HELCOMi tegevuskava, veepoliitika raamdirektiivi ja merestrateegia raamdirektiivi eesmärkide täitmist, samuti EL looduse taastamise määrusest tulenevate kohustuste täitmist.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Meres tehtavate töödega kaasnevate mõjude puhul on leevendavad meetmed teada ning leevendusmeetmeid saab määrata ilma KMHta.</p>
		<p>3) Metsamaa raadamine (KeHJS § 6 lg 1 p 31¹) Muudatus: KMH kohustus ≥ 100 ha eemaldatakse; eelhindang alates 50 ha (määruses). Seisukoht: Muudatus ei ole põhjendatud ja võib kaasa tuua olulise kahju keskkonnale. Künniste muutmise aluseks olevas analüüsis on välja toodud, et raadamise mõju võib olla oluline kuni väga suur, sõltuvalt uuest kasutusotstarbest. Künnise</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Metsamaa raadamine ei ole üldjuhul olnud ainus KMH algatamise põhjus, vaid raadamise mõju hinnatakse näiteks mõne suurarendusega kaasneva tegevusena, millele on algatatud KMH. Raadamine ei ole KMH direktiivi järgi KMH kohustusega tegevus</p>

	<p>määramiseks on tehtud ettepanek KMH algatamiseks, kui raadatakse rohkem kui 20% mõnest elupaigast. On arusaamatu, kuidas nende analüüsis esitatud järelduste alusel on plaanitava muudatuse ettepanekuni jõutud.</p> <p>Kindlasti on vajalik teatud raadamise ulatusest alates KMH kohustuse kehtestamine. Senise praktika pinnalt näeme riski, et eelhindangutele lähenetakse formaalselt ning nende põhjal hakatakse sisulise põhjendusega KMH-sid algatamata jätma.</p> <p>Ettepanek: kehtestada alates 50 ha muudatusest KMH kohustus, alla selle eelhindangu kohustus.</p>	<p>(nt Soomes 200 ha KMH kohustus, Lätis 50 ha KMH eelhindang).</p>
	<p>5. Eelhindangute kvaliteet</p> <p>Kavandatavad muudatused: eelnõuga vähendatakse mitme tegevuse KMH kohustust (kohustusliku KMH künnist), seega suureneb eelhindangu roll KMH-de algatamise otsustamisel.</p> <p>Seisukoht: Eelnõu ei sätesta piisavalt nõudeid KMH mittealgatamise otsustele. KMH direktiivi art 4 lg 5 kohaselt peavad KMH algatamise/mittealgatamise otsused olema põhjendatud (ja avalikult kättesaadavad). Eelhindangutega tuleb tagada, et on täidetud KMH direktiivi nõuded.</p> <p>Selge ei ole, kuidas on tagatud eelhindangute kvaliteet, eriti arvestades, et kehtiv õigus ei näe ette eksperdi kaasamist otsuse tegemisse, vaid eelhindangu otsuse peab tegema haldusorgan.</p> <p>Ettepanek: Eelnõusse kaasamise ajakava ei võimalda meil teemat põhjalikumalt avada. Miinimumina teeme ettepaneku täiendada KeHJS alusel kehtestatud „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ määrust selliselt, et eelhindangu koostamisesse oleks kaasatud ka ekspert(teadmine).</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Otsustajatel on eelhindangu andmise pädevus olemas juba praegu, kuna eelhindangu andmine ja KMH lõppotsuse tegemine on otsustaja ülesanne. Lisaks konsulteeritakse eelhindangu andmise käigus asjaomaste asutustega.</p> <p>Eelhindangu kavandi koostajale ei soovi sätestada kvalifikatsiooninõudeid. Seletuskirjas on selgitatud, et keskkonnaeksperti kaasamine on tugevalt soovituslik, kui arendajal endal ei ole vastavat pädevust ja teadmisi eelhindangu kavandi koostamiseks. Sellisel juhul tellib ta selle vastava pädevusega keskkonnakonsultandilt. Arendaja esitatud eelhindangu kavand ei ole lõplik ehk otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida. Otsustaja saab vajadusel paluda arendajal eelhindangu kavandit täpsustada või küsida lisainfot ning otsustaja peab ka ise kavandit vajadusel täiendama.</p>

			<p>Eelhinnangu sisunõuded on KeHJS alusel määrusega sätestatud, millele peab vastama ka eelhinnangu kavand.</p>
<p>11. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda</p>		<p>1. Eelhinnangute rolli oluline laienemine ja tegeliku halduskoormuse kasv Eelnõuga laiendatakse keskkonnamõju eelhinnangu kohaldamisala, tuues eelhinnangu koostamise kohustuse määr madalamale. See tähendab, et formaalne keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) kohustus võib väheneda, kuid suureneb eelhinnangute arv ja nende sisuline tähtsus KMH algatamise otsustamisel. Seda on välja toodud ka eelnõu seletuskirjas. Praktikast võib eelhinnang kujuneda sisult ja töömahult KMH-le sarnaseks menetluseks, ilma et sellele oleks kehtestatud selgeid kvaliteedinõudeid ega sisulisi piire mahule. Sellises olukorras asendub üks reguleeritud ja menetluslikust selge hindamisetapp sisuliselt vähem reguleeritud, kuid sama koormava menetlusega. Samas hakkab eelhinnangu kvaliteet ja põhjalikkus otseselt mõjutama KMH ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) otsuse algatamise või algatamata jätmise vaidlustatavust ning seeläbi arendajate ja ettevõtete õiguseid. EPKK hinnangul ei vähenda selline lähenemine halduskoormust, vaid võib seda hoopis suurendada, muutes menetlused tootjate jaoks keerulisemaks ja vähem prognoositavaks. Eelnõus ei ole piisavalt tõendatud, et eelhinnangu kohaldamisala laiendamine väiksematele tegevusmahtudele viiks menetluspraktikas halduskoormuse vähenemiseni. Seetõttu leiame, et eelnõu seletuskirja tuleb täiendada ning välja tuua, milline saab olema tegelik mõju menetluspraktikale, kui eelhinnangu kohaldamisala</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eesmärk on vähendada ebavajalikke KMH-sid, mis ei ole mahult ja menetluslikult võrreldav eelhinnangu andmisega. Analüüs näitas, et teatud tegevuste puhul on otstarbekam selgitada KMH eelhinnanguga KMH vajadus kui algatada aja- ja töömahukas kohustuslik KMH, kui selleks ei ole praktilist vajadust.</p> <p>Vt ka vastus järgmisele punktile.</p>

	<p>laiendatakse oluliselt väiksematele tegevusmahtudele. Lisaks on puudulik hinnang eelhinnangu lävendi madalamaks toomisega kaasneva majandusliku mõju kohta tootjale ja/või arendajale, kes peab katma eelhinnangu koostamisega seotud kulud teadmata, kas KMH algatatakse või mitte.</p> <p>Lisaks palume selgitada, kas ja mil määral on eelnõus lävendite muutmisel arvestatud Kliimaministeeriumi tellitud riigihanke 294514 „Kohustusliku keskkonnamõju hindamisega ning eelhinnanguga tegevuste künniste analüüs“ töö tulemusi. Antud analüüsi eesmärk oli analüüsida KeHJS § 6 lõikes 1 toodud olulise keskkonnamõjuga tegevuste nimekirja ja Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ esitatud tegevuste loetelu, mille puhul on KMH eelhinnangu andmine vajalik, ning analüüsi põhjal esitada põhjendatud ettepanekud tegevuste ja künniste muutmiseks. Samuti soovime nimetatud analüüsiga tutvuda, et hinnata maakasutussektori ja toidutööstusele seatud künniste asjakohasust.</p>	<p>Nimetatud analüüs on koostamisel, vahearuanedega on võimalik tutvuda veebilehel Mõju hindamine keskkonnale Kliimaministeerium. Vahearuanne.</p> <p>Analüüsi tulemused on olnud aluseks eelnõus kavandatud muudatuste kujundamisel, mis puudutavad olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelu (§ 6 lõike 1 muudatused).</p>
	<p>2. Õiguskindluse vähenemine</p> <p>Eelnõu kohaselt võib eelhinnangu sisu menetluse käigus oluliselt täieneda ning otsustajal on lai kaalutusõigus nõuda täiendavaid uuringuid või selgitusi. Maaomanike ja ettevõtjate vaates tähendab see, et isegi näiliselt tavapärase tegevuste nagu maakasutuse muutuste, maaparandustööde või taastuenergia projektide puhul ei ole võimalik varases etapis hinnata menetluse tegelikku kestust ega rahalist mahtu.</p> <p>EPKK leiab, et selline ebakindlus pärsib õiguskindlust ning investeerimisotsuste tegemist ning võib viia olukorrani, kus tootja kannab olulisi kulusid enne, kui on selge, kas tegevus üldse realiseerub. Selline olukord ei ole kooskõlas</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eelnõuga kavandatud muudatuste üldine eesmärk on muuta loamenetlused, sh KMH, kiiremaks ja efektiivsemaks, samuti vähendada ebavajalikke kohustuslikke KMH-sid. KMH tuleb algatada ainult juhul, kui see on olulise keskkonnamõju tõttu vajalik.</p> <p>Leiame, et nii halduskoormus kui ka otsustaja töökoormus väheneb ja protsess muutub kiiremaks eelhinnangu andmisel ja KMH algatamise üle otsustamisel selle kaudu, kui otsustajal väheneb</p>

		<p>õiguskindluse põhimõttega ega toeta stabiilselt investeerimiskeskonda.</p> <p>EPKK palub selgitada, kuidas tagatakse arendaja ja/või ettevõtte õiguskindlus eelhinnangu faasis, arvestades, et eelhinnangule ei ole seatud kvaliteedinõudeid ning otsustaja laia kaalutusõigust nõuda eelhinnangu täiendamiseks lisauuringuid või muud täpsustavat infot. Samuti on arusaamatu, kuidas on tagatud menetlusprotsesside tähtajaline läbiviimine, arvestades ülal toodut ning asjaolu, et juba täna menetlused viibivad.</p> <p>Leiame, et antud muudatusega kaob võimalus prognoosida menetlusprotsesside kestvust ning menetlusega seotud kulusid. Neid mõjusid ei ole aga eelnõu seletuskirja sotsiaalmajanduslikus analüüsis hinnatud.</p>	<p>vajadus küsida korduvalt lisateavet ning puuduolevat infot ise juurde otsida.</p> <p>Seega menetluse kiirus sõltub suuresti ka eelhinnangu kavandi kvaliteedist – kui eelhinnangu kavand on koostatud kvaliteetselt ja otsustaja ei pea seda suuremas mahus täiendama. Kui esitatakse eelhinnangu kavand, vaatab otsustaja selle üle, vajadusel täiendab seda või küsib lisainfot. Kavandi esitamisega ei pea otsustaja eelhinnangut algusest lõpuni tervikuna ise koostama. Lõppotsuse KMH üle teeb endiselt otsustaja, arvestades eelhinnangu kavandit jm infot.</p> <p>Eelnõud on täpsustatud (§ 6¹) ja lisatud, millisel juhul võib otsustaja küsida kavandi kohta lisainfot.</p> <p>Lõppkokkuvõttes on KMH eelhinnang lühem menetlusprotsess kui KMH, kui see algatatakse. Analüüs näitas, et teatud tegevuste puhul on otstarbekam selgitada KMH eelhinnanguga KMH vajadus kui algatada aja- ja töömahukas kohustuslik KMH, kui selleks ei ole praktilist vajadust.</p> <p>Otsustajatel on eelhinnangu andmise pädevus olemas juba praegu, kuna eelhinnangu andmine ja KMH lõppotsuse tegemine on otsustaja ülesanne. Lisaks konsulteeritakse eelhinnangu andmise käigus asjaomaste asutustega.</p> <p>Eelhinnangu kavandi koostajale ei soovi sätestada kvalifikatsiooninõudeid. Seletuskirjas on selgitatud, et keskkonnaeksperti kaasamine on tugevalt soovituslik, kui arendajal endal ei ole vastavat pädevust ja teadmisi eelhinnangu kavandi koostamiseks. Sellisel juhul tellib ta selle vastava pädevusega keskkonnakonsultandilt. Arendaja</p>
--	--	--	--

			<p>esitatud eelhinnangu kavand ei ole lõplik ehk otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida. Otsustaja saab vajadusel paluda arendajal eelhinnangu kavandit täpsustada või küsida lisainfot ning otsustaja peab ka ise kavandit vajadusel täiendama.</p> <p>Eelhinnangu sisunõuded on KeHJS alusel määrusega sätestatud, millele peab vastama ka eelhinnangu kavand.</p>
		<p>3. Sotsiaalmajanduslike mõjude käsitlemise ebaselgus</p> <p>Eelnõuga eemaldatakse KMH ja KSH raamistikust viited inimese heaolule, varale ja sotsiaalsetele vajadustele. EPKK leiab, et sotsiaalmajanduslikud mõjud, sh mõju maa väärtusele, põllumajandustootmise ja maamajandusettevõtluse jätkusuutlikkusele, tööhõivele ja piirkondlikule arengule, on maakastutussektori lahutamatu osa. Kui neid aspekte KMH ja/või KSH raames enam ei hinnata, peab olema selgelt määratletud, millises menetluses ja millisel viisil neid edaspidi arvestatakse. Eelnõust ei selgu, kas ja mil määral tuleb KSH ja/või KMH käigus hinnata sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid.</p> <p>Praegusel kujul tekitab eelnõu riski, et olulised sotsiaalmajanduslikud mõjud jäävad üldse süsteemselt hindamata. Selline olukord ei ole EPKK hinnangul vastuvõetav ei sisuliselt ega õiguspoliitiliselt.</p> <p>EPKK on seisukohal, et sotsiaalmajanduslike mõjude hindamine peab säilima senisel kujul, vastasel juhul ei saa EPKK eelnõud kooskõlastada.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eelnõu punktis 1 toodud selgitust on seletuskirjas täiendatud, samuti on muudatuste illustreerimiseks lisatud skeemid.</p> <p>Selgitame, et ka praegu ei ole KMH/KSH eesmärk selgitada sotsiaal-majanduslikke mõjusid, vaid tegeleda ainult oluliste keskkonnamõjudega. Praeguses praktikas küll käsitletakse neid mõjusid teatud määral (nt mõju sotsiaalsetele vajadustele ja varale), kuid tegelikult ei pea KMH/KSH nendele mõjudele keskendumata, kui need mõjud ei ole põhjustatud olulisest keskkonnamõjust (olulise keskkonnamõju kaudu).</p> <p>KMH/KSH keskendub eeskätt olulisele keskkonnamõjule, mitte sotsiaal-majanduslikele aspektidele, kuna eesmärk on tasakaalustada otsustusprotsesse, kus majanduslikud ja sotsiaalsed kaalutlused on niigi domineerivad. Sotsiaalmajanduslike mõjusid käsitletakse KMH raamistikus vaid juhul, kui need avalduvad keskkonna kaudu (oluline mõju tervisele,</p>

			<p>kultuuripärandile või varale). Selline fookus aitab vältida KMH/KSH muutumist üldiseks poliitika- või tasuvusanalüüsiks ning säilitab selle kui keskkonnakaitse otsustustoe selge rolli ja meetodilise piiratluse. KMH/KSH ei ole iseseisev otsus ega otsustamise asendaja, vaid üks sisend kavandatava tegevuse üle otsustamisel. KMH/KSH eesmärk on anda otsustajale struktureeritud ja põhjendatud teave kavandatava tegevuse oluliste keskkonnamõjude kohta, mida kaalutakse koos teiste asjakohaste õiguslike, sotsiaalsete, majanduslike ja ruumiliste kaalutlustega vastavas menetluses. Seetõttu ei tähenda see, et aspektid, mida KMH/KSH raames ei hinnata, jääksid otsustamisel arvestamata, vaid neid käsitletakse nende jaoks sobivates menetlustes ja otsustusraamistikus. Vahetuid olulisi mõjusid inimeste tervisele, varale ja kultuuripärandile, mis ei avaldu keskkonna kaudu ja mis ei kuulu KMH/KSH raames hindamisele, on võimalik käsitleda näiteks planeerimismenetluses planeeringu asjakohaste mõjude hindamisel, tegevusloa menetluses iseseisvate uuringute või analüüsidenä. Nende tellimise üle otsustatakse vajaduspõhiselt. Selline jaotus tagab, et erinevat liiki mõjusid hinnatakse neile sobiva menetluse, pädevuse ja meetodikaga, vältides dubleerimist ning hoides KMH/KSH fookuse selgelt olulisel keskkonnamõjul.</p>
		<p>4. KMH programmi etapi ärajätmisega kaasnevad riskid Eelnõu võimaldab loobuda KMH programmi koostamisest juhtudel, kus kavandatava tegevuse võimalikud mõjud on varasemate samalaadsete menetluste kaudu teada. EPKK</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Programmi ärajätmine on võimalus, mida otsustab otsustaja.</p>

	<p>leiab, et KMH programmi etapp on olnud oluline mehhanism, mis võimaldab varajases faasis selgelt määratleda uuringute ulatuse, tuvastada võimalikud konfliktikohad ning maandada hilisemaid vaidlusi.</p> <p>Programmi etapi ärajätmine võib kaasa tuua olukorra, kus olulised probleemid ilmnevad alles KMH aruande koostamise või avalikustamise etapis, kui tootja on juba teinud märkimisväärseid investeeringuid.</p> <p>EPKK hinnangul on KMH programmi ärajätmine vastuvõetav üksnes juhul, kui seaduses sätestatakse selgesõnaliselt, et KMH ulatust ei ole lubatud menetluse käigus laiendada, välja arvatud uute ja objektiivselt ettenägematute asjaolude ilmnemisel.</p> <p>Lisaks on ebaselge, mil määral KMH programmi ärajätmine praktikas vähendab menetlusega seotud bürokraatiat ja ajakulu, kuna samaaegselt eelhinnangute maht kasvab ning kvaliteet muutub ebahühtlasemaks. See omakorda aga suurendab otsustaja töökoormust ning teadmishajadust.</p>	<p>Eelnõu seletuskirja on täpsustatud ja selgitatud, et kui otsustaja küsib seisukohta KMH algatamise otsuse eelnõu kohta, on arendajal võimalik esitada selle kohta arvamusi, sh et kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamiseks tuleb siiski programm koostada.</p> <p>KMH aruande koostamise käigus täiendavate asjaolude ilmnemise korral võib aruandes põhjendatud juhul kõrvale kalduda nõuetele vastavaks tunnustatud KMH programmist või KMH algatamise otsusega määratud KMH ulatusest. Seega võib ulatust laiendada või muuta erandlikel juhtudel (nt selguvad uued või ettenägematud asjaolud), mis peavad olema aruandes selgelt põhjendatud. KeHJS § 20 lg 1¹ järgi kehtib see nõue ka praegu.</p>
	<p>5. Keskkonnamõju mõiste sisuline muutmine</p> <p>Eelnõuga kavandatud keskkonnamõju uus definitsioon viib selle senisest enam kooskõlla keskkonnahäiringu kontseptsiooniga ning jätab kõrvale viited keskkonnataluvusele ja pöördumatutele muutustele. EPKK peab seda põhimõtteliseks muudatuseks, mille tegelikku mõju KMH ja KSH protsessidele ei ole piisavalt analüüsitud.</p> <p>EPKK peab vajalikuks, et seletuskirja täiendatakse selge ja sisulise põhjendusega, milles käsitletakse muudatuse mõju hindamise ulatusele, eesmärgile ja praktikale. Kuid EPKK hinnangul ei pruugi seletuskirja täiendamine olla piisab ning kaaluda tuleks kehtiva keskkonnamõju definitsiooni säilitamist.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Nõustume, et keskkonnahäiringu ja olulise keskkonnamõju mõisted on sisult erinevad. Seetõttu olemegi soovinud määratleda olulise keskkonnamõju mõiste selgemalt, et see eristuks keskkonnahäiringu mõistest, mitte ei oleks kooskõlas. Seletuskirja punkti 1 on oluliselt täiendatud.</p> <p>Märgite õigesti, et KMH eesmärk on kavandatavate tegevuste tegelike ja eeldatavate mõjude süstemaatiline tuvastamine ja olulisuse hindamine ning oluliste mõjude ennetamine või leevendamine. Seetõttu soovimegi „olulise keskkonnamõju“ mõistet täpsustada, et oleks selgem ja arusaadavam, milliste</p>

	<p>EPKK rõhutab, et keskkonnahäiring ja keskkonnamõju hindamise kontseptsioonid on sisult ja eesmärgilt erinevad. Keskkonnahäiringu mõiste on kujundatud eeskätt tegevuslubade, nende tingimuste seadmise ning järelevalve kontekstis ning selle keskmes on lubatud tegevuse piiridesse jäävate riskide ohjamine. See lähenemine ei ole sobiv kavandatava tegevuse terviklikuks ja ettevaatavaks mõjude hindamiseks. Keskkonnamõju hindamise eesmärk on kavandatavate tegevuste tegelike ja eeldatavate mõjude süstemaatiline tuvastamine ja olulisuse hindamine ning oluliste mõjude ennetamine või leevendamine. Keskkonnahäiringu käsitus seevastu taandub oma olemuselt riskihindamisele, mis keskendub võimalike kahjulike sündmuste tõenäosusele ja nende realiseerumisel tekkivatele tagajärgedele.</p>	<p>mõjudega KMH tegeleb, st oluliste mõjudega, mitte keskkonnahäiringutega. Säilib sisulise keskkonnamõju hindamise kohustus vastavalt KeHJS nõuetele. Hindamise kvaliteet peaks paranema, sest ei ole vaja käsitleda teemasid, mille puhul keskkonnamõju ei ole oluline ja mis ei anna lisandväärtust, sh tegevusloa andmisel.</p>
	<p>6. Natura eelhindamise kvaliteet ja pädevus Eelnõu näeb ette, et kohustusliku KMH korral tehakse Natura eelhindamine juba KMH algatamise otsuse tegemisel otsustaja poolt. EPKK peab vajalikuks selgitada, kuidas on sellisel juhul tagatud eelhindamise piisav sügavus ja ekspertiis, arvestades, et kehtiva korra järgi on Natura eelhindamist teinud vastava kvalifikatsiooniga juhteksperdid või eksperdirühmad. Samuti palume selgitada, kuidas on tagatud eelhinnangut koostavate otsustaja töötajate vastavus keskkonnamõju hindaja pädevusnõuetele. EPKK peab vajalikuks, et eelnõus sätestatakse selged pädevusnõuded Natura eelhindamise läbiviijatele ning nende vastavus keskkonnamõju hindaja pädevusnõuetele oleks õiguslikult tagatud.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Ka praegu teevad otsustajad Natura eelhindamist KMH eelhinnangu andmise etapis ning näiteks Keskkonnaametil on selleks vajaliku teadmise ja pädevusega töötajad. Vajadusel saab kasutada Natura eelhindamiseks vastavat ekspertiisi. Natura eelhindamise andmiseks on vajalikud vastavad teadmised, kuid siiski ei pea selleks olema keskkonnaeksperti kvalifikatsiooni. Natura eelhindamise nõuded on sätestatud looduskaitse seaduses ja on olemas ka vastavad juhendid.</p>
	<p>7. Kokkuvõttes leiab EPKK, et eelnõuga kavandatud muudatused vajavad täiendavat analüüsi ja täpsustamist, et</p>	<p>SELGITATUD</p>

		<p>tagada tegelik halduskoormuse vähenemine, mitte selle varasemasse etappi nihutamine, tootjate õiguskindlus ja menetluste prognoositavus ning keskkonnamõtjude terviklik ja sisuline hindamine, sh sotsiaalmajanduslike mõjude käsitlemine. Samuti peab EPKK oluliseks, et enne eelnõuga edasi liikumist oleks hinnatud selle vastavus Euroopa Liidu õigusele ning Euroopa Kohtu praktikatele.</p> <p>EPKK palub esitada põhjalikud ja sisulised selgitused tagasisides toodud probleemkohtadele ning palub arvestada tehtud ettepanekutega, et tagada eelnõu eesmärkide saavutamine. Oleme avatud koostööle ning valmis oma ettepanekuid ja kommentaare täpsemalt selgitama.</p>	<p>Eelnõu seletuskirja punkti 1 on oluliselt täiendatud.</p>
<p>12. Eesti Linnade ja Valdade Liit</p>		<p>Eesti Linnade ja Valdade Liit kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega:</p> <p>1. Märkus keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seaduse eelnõu kavandi nr 4 kohta. Eelmise aasta oktoobris küsiti ettepanekuid keskkonnamõju hindamise (KMH) ja keskkonnamõju eelhindamise (KMH eelhindang) kohustuslikkuse künnistele. Toona palusime täpsustada Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 13 p 2 mõistet „elurajooni arendamine“. Praktikas on esinenud raskusi selle tõlgendamisega. Kuidas tõlgendada „elurajooni arendamist“ millises mahus või mitmest hoonest alates võiks tegemist olla elurajooniga?</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Kliimaministeriumi tellimusel on koostamisel analüüs KeHJSi ning tegevusvaldkondade määruse nr 224 tegevuste ja nende künniste hindamiseks (töö täitja Maves OÜ). Töö eesmärk on analüüsida, milliseid KeHJSis nimetatud KMH kohustustega tegevuste ning tegevusvaldkondade määruuses nimetatud eelhindangu kohustusega tegevuste künniseid oleks asjakohane muuta. Analüüsi 1. etapi tulemused on olnud aluseks eelnõus kavandatud muudatuste kujundamisel, mis puudutavad olulise keskkonnamõtjuga tegevuste loetelu (§ 6 lõike 1 muudatused).</p> <p>Töö 2. etapp käsitleb tegevusvaldkondade määruse tegevusi ning muuhulgas määruse § 13 punkti 2. Analüüsi tulemused on aluseks määruse muutmisel ja eelnõu koostamisel. Määruse eelnõu valmimisel saadetakse see ka Linnade ja Valdade Liidule kooskõlastamiseks.</p>

		<p>2. Täpsustus punkt 15 kohta. Ka kohalik omavalitsus on otsustaja rollis ning peab KSH või KMH-dega seotud menetluses osalema. Hetkel ei ole KOV esindajatel võimalik viia läbi menetlusi KOTKAS-es. Kas uue süsteemiga hakkab ka KOV KMH ja KSH menetlused toimuma KOTKAS keskkonnas? See kindlasti hõlbustaks protsessi kui info menetluse kohta on ühes kohas. Sealt kaudu peaks tulema avaldus sisse, laetakse ülesse eelhinnang või aruanne ning seal võiks saada saata ja hiljem laekuda ka pädevate asutuste arvamus. Selline ühine andmebaas kõigile hõlbustaks protsessi.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Käesoleva eelnõu muudatused ei reguleeri infosüsteemide kasutamise põhimõtteid. Ehitisregister võimaldab juba praegu esitada eelhinnangu kavandi failina (ehitusloa taotluse materjalide lisana). KOTKASes (mis on keskkonnakaitse lubade andmebaas) tuleb teha vastav väikesemahuline süsteemi muudatus. KMH digipöörde teenusedisaini käigus on tehtud ettepanek tervikliku KMH infosüsteemi loomiseks, mille kaudu saab esitada ja menetleda KMH-ga seotud dokumente ning süsteemis on olemas kogu vajalik info (sh varasemate hinnangute ja uuringute kohta). Kliimaministeeriumil on tellimisel KMH süsteemi ärianalüüsid ning eeldatavasti võiks KMH infosüsteem rakenduda 2028. aastal.</p>
<p>13. Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>		<p>1. Eesti Metsa Abiks (EMA) toetab keskkonnamõju hindamise (KMH) menetluse tõhusamaks muutmist ja põhjendatud bürokraatia vähendamist. Samas leiame, et eelnõus sisalduvad mitmed muudatused vähendavad keskkonnamõju hindamise sisulist kvaliteeti ja avalikkuse kaasamist. Alljärgnevalt esitame ettepanekud eelnõu tasakaalustamiseks:</p> <p>§ 2 – keskkonnamõju mõiste kitsendamine Kitsaskoht: Mõiste „heaolu“ eemaldamine kitsendab keskkonnamõju sisu ning vähendab võimalust hinnata elukeskkonna kvaliteeti, mõju visuaalile ja kultuuriväärtustele, müra ja muid kumulatiivseid mõjusid, mis ei pruugi väljenduda otsese tervisekahjuna.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Seletuskirja punktis 1 selgitusi on oluliselt täiendatud ning seletuskirja on lisatud muudatuste illustreerimiseks skeemid.</p> <p>KMH/KSH keskendub keskkonnale ja selle kaudu avalduva olulise mõju kindlakstegemisele, sh selliste keskkonnahäiringute hindamisele KeÜS mõttes, millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju (KeÜS § 3 lg 2 mõttes oluline keskkonnahäiring).</p> <p>Seega keskkonnale avalduva ebasoodsa mõju kaudu on tegevuse mõju inimese tervisele, heaolule ja varale</p>

		<p>Ettepanek: Säilitada keskkonnamõju mõistes ka inimese heaolu aspekt, et tagada keskkonnamõju hindamise terviklikkus ja vastavus keskkonnaõiguse eesmärkidele.</p>	<p>(KeÜS mõistes keskkonnahäiring) ka edaspidi KMH/KSH uurimisobjektiks ulatuses, mis on vajalik, et välistada olulise keskkonnahäiringu avaldumine. Keskkonnahäiringute hindamise tulemusena (ennekõike eelhindamisel ja programmi etapis ning programmi mitte koostamisel algatamise hetkel) saab otsustaja veenduda, kas tegemist on olulise keskkonnahäiringuga, mida tuleb aruande etapis käsitleda.</p> <p>Võrreldes kehtiva õigusega eemaldatakse KeHJS §-st 2¹ viide heaolule kui eraldiseisvale hindamisobjektile, kuna inimese heaolu kui määratlemata õigusmõiste on liiga avar ja hõlmab elemente, mis olulise keskkonnahäiringu tekkimisel mõju ei oma.</p>
		<p>2. § 11¹ – KMH algatamisel KMH ulatuse määramine Kitsaskoht: KMH ulatuse võib määratleda juba algatamise otsuses ilma KMH programmi koostamiseta. See piirab võimalust hinnata kumulatiivseid, asukohaspetsiifilisi ja uusi teaduslikke riske ning vähendab avalikkuse ja sõltumatute ekspertide sisulist rolli menetluse varajases etapis.</p> <p>Ettepanek: Sätestada, et keskkonnamõju hindamise programm jääb kohustuslikuks menetlusetapiks ka juhul, kui keskkonnamõju hindamise ulatus määratakse algatamise otsuses. Alternatiivina pakume välja, et tagatakse avalikkuse ja asjaomaste asutuste sisuline kaasamine keskkonnamõju hindamise ulatuse määramisse enne keskkonnamõju hindamiseks vajalike uuringute alustamist.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Programmi ärajätmine on võimalus, mida otsustab otsustaja. Kui kavandatava tegevusega kaasneva olulise keskkonnamõju olemus ja ulatus on varasema samalaadse tegevuse KMH või KSH kaudu teada, määratakse KMH algatamise otsuses ka keskkonnamõju hindamise ulatus. Otsustaja saab otsuse eelnõu asjaomastele asutustele ja arendajale arvamuse saamiseks. Erisuse kohaldamiseks on otsustaja ülesanne otsustada, kas olemasolev info on piisav: kui on kahtlus, et kõik olulised mõjud ei ole teada, tuleb KMH programm koostada tavapärasest korras.</p> <p>Selgitame, et muudatus põhineb teenusdisaini tulemustel, mille käigus kogutud tagasiside järgi</p>

			avalikkus valdavalt ei esita programmi kohta ettepanekuid, millega sisuliselt arvestada saaks. Programmi saab ära jätta, kui on nõ standardolukord, mille korral saab määrata tavapärased uuringud.
		<p>3. Avalik kaasamine KMH varajases etapis Kitsaskoht: KMH programmi etapis kaob avaliku arutelu kohustus, mis vähendab avalikkuse ja vabaühenduste võimalust mõjutada KMH ulatust ja uurimisküsimusi enne otsuste sisulist jõustamist. Ettepanek: Tagada avalik arutelu või samaväärne sisuline kaasamine KMH programmi või KMH ulatuse määramise etapis kooskõlas Aarhuse konventsiooni põhimõtetega.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Avalik arutelu on kavas kaotada ainult KMH programmi (KMH ulatuse määramise) etapis. KMH direktiiv ei sea KMH programmi koostamise kohustust (sh selle avalikku väljapanekut ega arutelu), seega ei ole see lahendus vastuolus direktiiviga. KMH programmi koostamise etappi on kavas lühendada ja kiirendada ning suurendada nende juhtumite hulka, kus seda ei koostatagi. Viimasel juhul asendab seda otsustaja tehtavas KMH algatamise otsuses KMH ulatuse määramine. Lisaks selgus KMH teenusedisaini käigus, et KMH programmi avalikud arutelud ei täida oma eesmärki. KMH aruande avalikustamisel jääb avalik arutelu endiselt alles, seega ei kaotata ära võimalust KMH protsessis arvamust avaldada. Samuti säilivad KMH programmi ja aruande avalikud väljapanekud, mille jooksul on võimalik arvamust avaldada.</p>
		<p>4. § 11¹ lg 4–5 – arendaja roll ulatuse määramisel Kitsaskoht: Arendaja kaasamine KMH ulatuse määramisse suurendab huvide konflikti riski ja võib mõjutada hindamise sõltumatust. Ettepanek: Täpsustada, et arendaja seisukoht on üks sisend, kuid KMH ulatuse määramisel peab otsustaja tuginema eelkõige Keskkonnaameti ja teadusasutuste sõltumatule hinnangule.</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Arendaja seisukoht ei ole eelhinnangu andmisel määrav, see on üks sisend, lõpliku otsuse teeb otsustaja lisaks arendaja esitatud eelhinnangu kavandile ka muu teabe põhjal.</p>
		5. § 13 lg 1 p-d 2 ja 7 – alternatiivide analüüs	SELGITATUD

		<p>Kitsaskoht: Eemaldatakse nõue käsitleda kavandatava tegevuse võimalikke alternatiive. See võib nõrgendada KMH sisulist kvaliteeti ning on vastuolus EL keskkonnamõju hindamise direktiivi põhimõtetega.</p> <p>Ettepanek: Jätta kohustus analüüsida ka alternatiive (sh asukoha-, tehnoloogilisi ja „mitte-tegemise“ alternatiive) kõikides olulise keskkonnamõjuga tegevustes.</p>	<p>Tegemist on KMH teenusedisainis välja töötatud ja kokkulepitud muudatusega. Alternatiivsete võimaluste käsitlemise nõue on välja võetud ainult KMH programmist, kuid aruandesse jääb alles kohustus hinnata alternatiive. Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et KMH algetapis, programmis ei pruugi olla põhjendatud ega võimalik alati sellist infot esitada. Kavandatava tegevuse reaalsed alternatiivsed võimalused selguvad üldjuhul alles KMH programmi koostamise järel ning alternatiivide võrdlus (sh 0-alternatiiv) ja hinnang olulise keskkonnamõju kohta tuleb esitada KMH aruandes. KMH programmis tuleb aga esitada kavandatava tegevuse lühikirjeldus.</p>
<p>14.</p>	<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>1. Eelnõu § 1 p 10 kohaselt on edaspidi olulise keskkonnamõjuga tegevus vähemalt kümne tuulikuga või vähemalt 45-megavattise koguvõimsusega tuuleelektrijaama rajamine. See tähendab, et edaspidi on tuuleparkide puhul keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamine kohustuslik, kui tuulikuid on vähemalt 10 või nende koguvõimsus vähemalt 45 MW, seda sõltumata tuulepargi asukohast (tuuleparki kavandatakse kas merel või maismaal). Kehtiva seaduse kohaselt on aga olulise keskkonnamõjuga tegevus üksnes tuuleelektrijaama püstitamine veekogusse. Kuigi eelnõu seletuskirja lk 23 kohaselt eelnõu keskendub KMH menetluse tõhustamisele ja kiirendamisele ning selle kaudu halduskoormuse ja bürokraatia vähendamisele, siis plaanitav eelnõu § 1 p 10 muudatus muudab reeglid jäigemaks ja rangemaks.</p> <p>Juba täna viiakse maismaa tuuleparkide puhul läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine („KSH“). Praktikas viiakse tuuleparkide planeerimismenetlustes läbi KSH</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Arvestades avalikult konsultatsioonilt tulnud tagasisidet, jäetakse kavandatud muudatus eelnõust välja.</p>

	<p>niisuguse täpsusastmega, et ehitusloa menetluses KMH-d algatama ei peaks. Juhul, kui aga ehitusloa menetluses peaks selguma, et KSH on olnud liialt üldine ja ebatäpne või on asjaolud vahepeal olulisel määral muutunud, võimaldab kehtiv regulatsioon, k.a vajadusel eelhinnangu alusel KMH algatamist maismaatuulepargi ehitusloa menetluses (KeHJS § 11 lg 6, 62). Seega näeme, et käesoleval juhul ei ole eelnõus kavandatud lahendus vajalik ning ei aita kaasa menetluse tõhustamisele ja kiirendamisele. See võib hoopis takistada uute projektide, eriti väiksemate tuuleparkide rajamist ning muudab protsessi arendajate jaoks aeglasemaks ja kulukamaks.</p> <p>Kaubanduskoja ettepanek: Jätta § 1 p 10 eelnõust välja.</p>	
	<p>2. Eelnõuga kaasneva Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2004. a määruse nr 224 muudatustega (rakendusakti kavand 4) kavandatakse mitmete tegevusvaldkondade puhul eelhinnangu kohustuse künniste alandamist. Muudatuste kohaselt tekib eelhinnangu kohustus rakendusakti kavandi 4 p 7 kohaselt üle 50 hektari suuruse pindalaga metsamaa raadamisele. Kehtiva KeHJSi kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus üle 100 hektari suuruse pindalaga metsamaa raadamine ehk selle tulemusel asendatakse KMH kohustus KMH eelhinnangu kohustusega ning lävend läheb madalamaks. See tähendab, et projektid, mis jäävad 50–100 ha vahemikku ja mis seni ei vajanud mahukat KMH-erimenetlust, satuvad nüüd eelhinnangu kohustuse alla. Kokkuvõtlikult, kuigi formaalne KMH kohustus kaob, laieneb samas eelhinnangu kohustus oluliselt väiksematele tegevusmahtudele.</p> <p>Samuti erinevalt kohustuslikust KMH-st tugineb eelhinnang otsustaja (ametniku) kaalutusõigusele. Eelnõu ja selle rakendusaktid ei taga eelhinnangu andmise ühtset kvaliteeti</p>	<p>SELGITATUD</p> <p>Eelnõuga kavandatud muudatuste üldine eesmärk on muuta loamenetlused, sh KMH, kiiremaks ja efektiivsemaks, samuti vähendada ebavajalikke kohustuslikke KMH-sid. KMH tuleb algatada ainult juhul, kui see on olulise keskkonnamõju tõttu vajalik. Leiame, et nii halduskoormus kui ka otsustaja töökoormus väheneb ja protsess muutub kiiremaks eelhinnangu andmisel ja KMH algatamise üle otsustamisel selle kaudu, kui otsustajal väheneb vajadus küsida korduvalt lisateavet ning puuduolevat infot ise juurde otsida.</p> <p>Seega menetluse kiirus sõltub suuresti ka eelhinnangu kavandi kvaliteedist – kui eelhinnangu kavand on koostatud kvaliteetselt ja otsustaja ei pea seda suuremas mahus täiendama. Kui esitatakse eelhinnangu kavand, vaatab otsustaja selle üle, vajadusel täiendab seda või küsib lisainfot. Kavandi</p>

		<p>ega meetodikat. See suurendab riski, et sarnaseid projekte koheldakse erinevalt, mis vähendab arendajate õiguskindlust ja prognoositavust. Lisaks ei sätestata eelnõuga eelhinnangu koostajatele kvalifikatsiooninõudeid (erinevalt KeHJS § 15 sätestatud KMH litsentsi nõudest). Olukorras, kus eelhinnangu maht ja olulisus suurenevad, võib kvalifikatsiooni puudumine viia ebaõigete otsusteni. See tekitab ettevõtjatele täiendavat aja- ja rahalist kulu ning suurendab ebakindlust.</p> <p>Kaubanduskoja küsimused: Kaubanduskoda soovib teada, kuidas on hinnatud plaantavate muudatuste tegelikku mõju menetlusele, kui eelhinnangu kohustuste ring laieneb? Samuti soovime teada, kuidas tagatakse eelhinnangu ühtlane kvaliteet?</p>	<p>esitamise eel otsustaja eelhinnangut algusest lõpuni tervikuna ise koostama. Lõppotsuse KMH üle teeb endiselt otsustaja, arvestades eelhinnangu kavandit jm infot.</p> <p>Eelnõud on täpsustatud (§ 6¹) ja lisatud, millisel juhul võib otsustaja küsida kavandi kohta lisainfot.</p> <p>Lõppkokkuvõttes on KMH eelhinnang lühem menetlusprotsess kui KMH, kui see algatatakse. Analüüs näitas, et teatud tegevuste puhul on otstarbekam selgitada KMH eelhinnanguga KMH vajadus kui algatada aja- ja töömahukas kohustuslik KMH, kui selleks ei ole praktilist vajadust.</p> <p>Otsustajatel on eelhinnangu andmise pädevus olemas juba praegu, kuna eelhinnangu andmine ja KMH lõppotsuse tegemine on otsustaja ülesanne. Lisaks konsulteeritakse eelhinnangu andmise käigus asjaomaste asutustega.</p> <p>Eelhinnangu kavandi koostajale ei soovi sätestada kvalifikatsiooninõudeid. Seletuskirjas on selgitatud, et keskkonnaeksperti kaasamine on tugevalt soovituslik, kui arendajal endal ei ole vastavat pädevust ja teadmisi eelhinnangu kavandi koostamiseks. Sellisel juhul tellib ta selle vastava pädevusega keskkonnakonsultandilt. Arendaja esitatud eelhinnangu kavand ei ole lõplik ehk otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida. Otsustaja saab vajadusel paluda arendajal eelhinnangu kavandit täpsustada või küsida lisainfot ning otsustaja peab ka ise kavandit vajadusel täiendama.</p>
--	--	--	---

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse ja
muinsuskaitseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja juurde
Lisa 2

			Eelhinnangu sisunõuded on KeHJS alusel määrusega sätestatud, millele peab vastama ka eelhinnangu kavand.
--	--	--	--